

**Y VE Z KUŞAĞINDAKİ KİŞİLERİN YAŞLI
AYRIMCILIĞI VE YAŞLANMAYA İLİŞKİN
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ**

Gizem ERCAN
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nihan TÜRKOĞLU

Yüksek Lisans Tezi-2021

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Y VE Z KUŞAĞINDAKİ KİŞİLERİN YAŞLI
AYRIMCILIĞI VE YAŞLANMAYA İLİŞKİN
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ**

Gizem ERCAN

**Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nihan TÜRKOĞLU**

**ERZURUM
2021**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
TEŞEKKÜR	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VI
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Y ve Z Kuşakları.....	5
2.1.1. Y Kuşağı Tanımı.....	5
2.1.1.1. Y Kuşağının Özellikleri	5
2.1.1.2. Y Kuşağının İş Hayatı ve Sosyal Özellikleri	6
2.1.2. Z Kuşağının Tanımı	8
2.1.2.1. Z Kuşağının Özellikleri	9
2.2. Yaşlı Ayrımcılığı (Ageism) Tanımı.....	10
2.2.1. Yaşlı Ayrımcılığının Sonuçları	11
2.3. Yaşlılık ve Yaşlanma Kavramları.....	12
2.3.1. Tarihsel Süreçte Yaşlılık.....	13
2.4. Yaşlılık Döneminin Genel Özellikleri	14
2.4.1. Fiziksel Özellikleri.....	14
2.4.2. Sosyolojik Özellikleri	15
2.4.3. Psikolojik Özellikleri	16
2.5. Yaşlılık Döneminin Temel Sorunları.....	17
2.5.1. Biyolojik Sorunlar.....	18

2.5.2. Toplumsal Sorunlar.....	18
2.5.3. Ekonomik Sorunlar	19
3. MATERYAL VE METOT.....	20
3.1. Araştırmanın Tipi.....	20
3.2. Araştırmanın Yapılacağı Yer ve Zaman	20
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	20
3.4. Araştırmanın Değişkenleri.....	21
3.5. Araştırmaya Alınma Kriterleri.....	21
3.6. Verilerin Toplanması	21
3.7. Veri Toplama Araçları	22
3.7.1. Tanımlayıcı Özellik Formu	22
3.7.2. “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)”	22
3.7.3. “Yaşlılık Ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği (YYTÖ)”	24
3.8. Verilerin Değerlendirilmesi	24
3.9. Araştırmanın Etik İlkeleri	25
3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği.....	25
4. BULGULAR.....	26
5. TARTIŞMA.....	45
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKLAR	56
EKLER	68
EK-1. ÖZGEÇMİŞ	68
EK-2. ETİK BİLDİRİM VE İNTİHAL BEYAN FORMU	69
EK-3. ETİK KURUL ONAY FORMU	70
EK-4. TANIMLAYICI ÖZELLİK FORMU.....	71

EK-5. YAŞLI AYRIMCILIĞI TUTUM ÖLÇEĞİ.....	72
EK-6. YAŞLILIK VE YAŞLANMAYA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ.....	73
EK-7. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ.....	76

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimime başladığım günden tez yazım aşamasını tamamladığım güne kadar beni her zaman doğruya yönlendiren, bilgi ve deneyimlerini paylaşmaktan hiçbir zaman geri durmayan, değerli hocam, tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Nihan TÜRKOĞLU' na en derin saygı ve şükranlarımı sunarım.

Tez savunmamda yer alan değerli hocalarım Prof. Dr. Dilek KILIÇ ve Doç. Dr. Dilek CİNGİL'e katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Çalışmama katılarak değerli zamanlarını ayıran tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

Ve hayatım boyunca beni destekleyen, her daim yanımda olan canım ailem babama, anneme, ablama ve kardeşlerime sonsuz teşekkür ederim..

Gizem ERCAN

ÖZET

Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı ve Yaşlanmaya İlişkin

Tutumlarının Belirlenmesi

Amaç: Bu çalışma Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılacaktır.

Materyal ve Metot: Tanımlayıcı türde olan araştırmanın evreni TÜİK Erzurum şubesinde elde edilen veriler doğrultusunda Erzurum ili sınırları içerisinde 15-40 yaşları arasında ikamet eden 203.970 kişidir. Çalışmaya evrenin biliniyor olduğu örneklem formülüne göre belirlenen 501 kişi dâhil edilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden Y kuşağında doğan 261 kişi, Z kuşağında doğan 240 kişi ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri “Tanımlayıcı Özellik Formu”, “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği” (YATÖ) ve “Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği” (YYTÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının, Y kuşağında doğan kişilerde 86.02 ± 11.45 , Z kuşağında doğan kişilerde ise 86.19 ± 12.39 olduğu saptanmıştır. Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının Y kuşağında doğan kişilerde 137.21 ± 33.81 , Z kuşağında doğan kişilerde ise 138.60 ± 32.65 olduğu saptanmış olup puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Araştırmada tanımlayıcı özelliklere göre YATÖ ve YYTÖ puan ortalamalarının bazı değişkenler üzerinde anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanları karşılaştırıldığında alt boyut ve toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, hemşire, kuşak, tutum, yaşlı

ABSTRACT

Determination of Age Discrimination and Attitudes Towards Aging of Generation Y and Z People

Aim: This study intends to specify Y and Z generation people behaviors towards aging and discrimination of aged.

Materials and Methods: This research is complementary type which has taken data from Erzurum branch of TÜİK (Turkish Statistical Institute) through 203.970 people which are between 15-40 years old citizens located in Erzurum. According to the sampling formula which the universe is known, 501 people get involved to the research. And the research has been completed with 261 Y generation and 240 Z generation people. Research results were collected by using “Descriptive Feature Form”, “Aging Discrimination Attitude Scale” and “Attitude Scale Towards Aging and Old”.

Results: In the study, it was determined that average score of aging discrimination attitude scale was 86.02 ± 11.45 for the people in generation Y, and 86.19 ± 12.39 for the people in generation Z. Attitude scale towards aging and old was found 137.21 ± 33.81 for the people in generation Y and 138.60 ± 32.65 for the people in generation Z. It was seen that scores are close to each other and difference between scores are not statistically significant ($p > 0.05$). In the research, according to the identifying feature; attitude scale towards aging and old and aging discrimination attitude scale point averages are significant on same variables.

Conclusion: It was found that; when the scale scores of Y and Z generation people regarding attitude scale towards aging and old were compared, total score averages were close to each other.

Keywords: Discrimination, nurse, generation, attitude, old

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
Y	: 1980 ve 2000 yılları arasında doğan kişiler
YATÖ	: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği
YYTÖ	: Yaşlılık ve Yaşlanmaya Yönelik Tutum Ölçeği
Z	: 2000 yılı ve sonrasında doğan kişiler

TABLÖLAR DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı ...	26
Tablo 4.2. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerinin Dağılımı	28
Tablo 4.3. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı.....	29
Tablo 4.4. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	30
Tablo 4.5. Y Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı.....	31
Tablo 4.6. Y Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı.....	34
Tablo 4.7. Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı.....	36
Tablo 4.8. Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı.....	40
Tablo 4.9. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı.....	41
Tablo 4.10. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı	43

1. GİRİŞ

Dünya da doğum oranlarının azalması ve yaşlı nüfusun giderek artması, yaşlılık ve yaşlılığın getirdiği sorunlara olan ilgiyi de beraberinde arttırmıştır. Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler de yaşlılık ile ilgili çalışmalarını arttırmıştır.¹ Dünya Sağlık Örgütü 65 yaş ve üzerindeki bireyleri yaşlı diye adlandırmaktadır. Buna göre 65 yaş ve üstündeki nüfusun toplamdaki payı %7-10 arasında ise yaşlı nüfusu, %10'dan fazla olduğunda ise çok fazla yaşlı nüfustan bahsedilebilmektedir.² Dünyada şu an yaşlı nüfusu oluşturan yaklaşık 600 milyon insan vardır. Bu rakamın 2025 yılında iki katına çıkacağı ve 2050 yılında ise 2 milyara ulaşacağı öngörülmektedir. 2015 yılında yaşlı nüfus oranı %30'un üstünde olan tek ülkeyi Japonya oluştururken, yüzyılın ortalarına doğru birçok ülke Japonya ile aynı konumda yer alacaktır. Dünya nüfusunun yaşlanmasında ise asıl payı Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde artan yaşlı nüfusu oluşturmaktadır.³ “Türkiye’de yaşlı nüfus olarak kabul edilen 65 yaş ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2014 yılında 6 milyon 192 bin 962 kişi iken son beş yılda %21.9 artarak 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2014 yılında %8.0 iken, 2019 yılında %9.1'e yükselmiştir. Yaşlı nüfusun 2019 yılında %44.2'sini erkek nüfus, %55.8'ini kadın nüfus oluşturmaktadır. Nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10.2, 2030 yılında %12.9, 2040 yılında %16.3, 2060 yılında %22.6 ve 2080 yılında %25.6 olacağı öngörülmektedir.”⁴

Yaşın ilerlemesiyle birlikte sağlık sorunları ile birlikte sosyal, psikolojik açıdan da problemler yaşanabilmektedir. Bu sorunlar yaşlılık döneminde bireyleri zorlamaktadır.⁵ Bunun nedeni ise yaşlılıkta yaşlı bireylerin yaşadığı kronik hastalıklar, fiziksel, sosyal, psikolojik gibi alanlarda ihtiyaçlarının artması sebebiyle sağlık hizmetlerine olan ihtiyaçları da arttırmaktadır. Bu sorunlar arasına yaş kaynaklı olarak

yaşlı ayrımcılığı da girmektedir. Yaşlı ayrımcılığı toplumun hemen hemen her alanında yaşayan insanları etkilemektedir.⁶

Yaşlı kişilere karşı oluşan tutumlar toplumdan topluma farklılıklar gösterebildiği gibi yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi birçok farklı etmenlerinde bu tutumları etkileyebileceği düşünülmektedir. Türk kültürün de yaşlı bireylere karşı saygı gösterme, yaşlı kişilerin nasihat ve sözlerini dinleme, yaşlı bireyleri koruyup gözetmek gibi durumlar geleneksel ve değişmez bir beklentiyi oluştururken, zaman içerisinde yaşlı bireylerin toplum içerisindeki saygınlığının ya da konumunun değiştiği görülmektedir.⁷ Yaşlı bireylere karşı olumsuz tutum daha çok küçük görmeyi ve dışlanmayı içermektedirken olumlu tutum ise yaşlı bireylerin iyi huylu, bilge ve saygıyı hak ettiğini varsaymaktadır. Bu iki düşünce de yaşlı bireylerin farklılıklarını ve çeşitliliğini görmezden gelmektedir. Çünkü yaşlı bireylerin değer yargıları ve deneyimleri de farklılık göstermektedir.⁸

Yaşlı ayrımcılığı kavramı ise ilk kez 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü Başkanı Robert Butler⁹ tarafından, yaşlı insanlara yönelik oluşan önyargı ve ayrımcılığı tanımlamak için ortaya atılmıştır. Butler ayrıca yaşlı ayrımcılığı kavramını; yaşlı insanlara yönelik ayrımcılık, ırk ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığı gibi eyleme dönüşen bir kavram olarak tanımlamıştır.¹⁰ Yaşlı ayrımcılığı aynı zamanda kuşaklar arasındaki farklılığı belirten öznel bir deneyim olarak tanımlanmaktadır. Orta yaştaki bireylerin yaşlılara yönelik önyargıları olduğu gibi gençlerin de diğer bireylere yönelik önyargılarını ifade eder. Yaşlı ayrımcılığı; genç ve orta yaştaki bireylerin yaşlılığın getirmiş olduğu hastalık, engellilik, güçsüzlük, işe yaramazlık ya da ölüm korkusuna karşı olumsuz tepkilerinin olduğunu belirtmektedir.¹¹ “Palmore¹² ise; hastalık, çirkinlik, zihinsel işlevlerde gerileme, ruhsal hastalıklar, yetersizlik ve işe yaramama, sosyal izolasyon, yoksulluk ve depresyon gibi yaşlılara karşı negatif tutumları yansıtan en az 9

önyargı olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Palmore yaşı ayrımcılığı konusunda olumlu ve olumsuz tutumları bir arada ele almaktadır.”¹²

Yaşlı ayrımcılığı kavramı, aynı zamanda yaşlılara yönelik bir tutum biçimini ifade eder ve literatür incelendiğinde bu iki kavram birlikte ele alınmaktadır.^{5,10} Yaşlılara karşı tutum olumlu, olumsuz veya nötr olmak üzere üç şekilde ele alınmaktadır.^{11,13,14} Yapılan bir çalışmada yaşı ile etkileşim yaşayan gençlerin daha olumlu görüşlere sahip olduğu¹⁵, farklı bir çalışmada ise katılımcıların yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin kısmen olumsuz bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Bu yüzden yaşlılık ve yaşlanma her kesimde farklı algılanmaktadır.¹⁶

Lower¹⁷, kuşakların kendilerine özgü güçlü veya zayıf oldukları yönlerinden, tutumları ve değer yargıları olduğundan bahsetmiştir. Y ve Z kuşağında doğan insanların yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumları da X kuşağı ve öncesinde doğan insanlara göre farklıdır. Yaşlı bireylerin toplum içerisinde birçok sorunlarla karşılaşmasının sonucu olarak yaşı ayrımcılığı kavramı ortaya çıkmaktadır. Böylelikle yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin olumsuz tutumlar da aynı zamanda Y ve Z kuşağını da etkileyebilmektedir. Bu sebeple Y ve Z kuşağında doğan kişilerinde yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin görüşleri önem arz etmektedir. Kuşakların yaşı ayrımcılığı ve yaşlanma ile ilgili çalışmaları son yıllarda oldukça önem arz etmiş durumdadır. Literatür taraması yapılırken kuşakların yaşlılığa ilişkin tutumları yaşı ayrımcılığı kavramları üzerinde durulmuştur. Bu konularla ilgili de oldukça fazla çalışmalar bulunmaktadır.¹³⁻¹⁶ Literatürde Y ve Z kuşağında doğan kişilerin yaşı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının karşılaştırılması yönünde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin yaşı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu tez çalışmasında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Araştırma Soruları:

-Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve alt boyutlarından aldığı puan ortalaması nedir?

- Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeğinden aldığı puan ortalaması nedir?

- Kuşaklar arasında Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

- Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği puan ortalamaları bağımsız değişkenlere göre farklı mıdır?

-Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları bağımsız değişkenlere göre farklı mıdır?

-Kuşaklar arasında Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında ilişki var mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Y ve Z Kuşakları

2.1.1. Y Kuşağı Tanımı

Y kuşağındaki kişiler literatürde^{18,19} çoğunlukla 1980 ve 2000 yılları arasında doğan kişileri oluşturmaktadır. Bu kavram ilk olarak 1993 yılında “Advertising Age” dergisinde X kuşağından sonra gelen kuşak olarak tanımlanmış ve sosyolog Neil Howe ve William Strauss tarafından ise “Millennials” olarak ifade edilmiştir.²⁰ Y kuşağındaki kişiler için “Milenyum Kuşağı (Millennials)”, “Gelecekteki Kuşak (Nexters)”, “www Kuşağı (Generation www)”, “Dijital Kuşak (The Digital Generation)”, “E Kuşağı (Generation E)”, “Patlama Kopyası (Echo Boomers)”, “N Kuşağı (N Generation)” gibi adlandırmalar yapılmaktadır. Bunun nedeni ise Y kuşağındaki kişilerin birçok değişimlere ve çeşitliliklere neden oldukları için farklı adlandırmalara sahiptirler. Bu kuşak aynı zamanda sorgulamayı ve araştırmayı çok seven bir kuşak oldukları için çoğunlukla “why kuşağı” olarak da adlandırılmakta ve kısaca “Y” harfi ile ifade edilmektedir.¹¹

Y kuşağındaki bireyler dünya genelinde Sovyetler Birliği’nin Dağılması, Prenses Diana’nın ölümü, doğal afetler gibi olaylardan etkilenmiştir.²¹ Türkiye’de ise Y kuşağı, önceki kuşaklara oranla maddi yönden daha az sıkıntı çekmişler ve Türkiye’nin dünya ile bağlantısının daha hızlı ve daha etkin olduğu bir dönemde dünyaya gelmişlerdir.²²

2.1.1.1. Y Kuşağının Özellikleri

Y kuşağında doğan kişiler, bağımsızlığına oldukça düşkün, otorite sahibi, ancak gelişimleri hızlı olduğundan sürekli iş değiştirirler. Mesleki açıdan gelişime inanan ve ömür boyu eğitime önem veren kişilerdir. Bilgi alabilme konusunda da elektronik kaynakları kullanırlar ve böylelikle bilgiye de ulaşmaları daha yüksektir. Sürekli olarak yeni gelişimlere, yaklaşımlara açık, geleceğe her daim hazır bulunma arzusundadırlar.¹¹

Y kuşağındaki kişiler, toplumsal olaylara karşı daha duyarlı, sosyal ilişkileri benimseyen, vatandaşlık kavramının bilincinde, din, dil, ırk ayrımı yapmadan her türlü etnik grupla beraber yaşayabilen, bir o kadar da sabırsız, görüntüye önem veren, toplum içerisinde olup biten durumlara ilgi duyan ve etkilenen dijital kuşak olarak da adlandırılırlar.^{20,23}

Y kuşağındaki kişiler, kendinden önceki kuşaklara göre teknolojiye daha hakim ve teknolojiyle daha bağlantılı bir kuşaktır. Teknolojinin gelişimi ve hızlı internet bağlantısıyla zamanın en aktif kuşakları olduklarından bulundukları ülkeden farklı bir ülkede yaşasalar bile o ülkeye uyum sağlamaları oldukça kolaydır. Bunun nedeni ise, Y kuşağındaki kişilerin birbirlerine benzeyen yaşam standartları, kendinden önceki kuşaklara nazaran birbirlerine benzeyen değerlerinin ve bakış açıları bulunmasından kaynaklanmaktadır.²⁴ Teknolojiye uyumları oldukça fazla olduğundan yaptıkları ya da satın almayı düşündüklerinde de teknolojiye oldukça yer vermektedirler. Sosyal ilişkilerinde de teknolojiye oldukça yer verdiklerinden dolayı yeni kişilerle tanışmayı, bilgi paylaşımında bulunmayı, duygularını da açıkça ifade etmekten çekinmezler. Sosyal medya araçlarıyla da her kültürden bireylerle kolaylıkla iletişim kurarlar ve karşılıklı paylaşımlarda bulunurlar. Bu durumda Y kuşağındaki kişileri çok kültürlü yapmaktadır.²⁵ Keleş'e²⁶ göre; bu kuşaktaki kişiler sorun yaşamadan kolaylıkla çevrim içi ve çevrim dışı olduklarından dolayı her yerde ve her şekilde istedikleri zamanda kişilerle kolaylıkla iletişime geçebilmektedirler.²⁶

2.1.1.2. Y Kuşağının İş Hayatı ve Sosyal Özellikleri

İş hayatında Y kuşağındaki kişiler beceri odaklı olup becerilerini geliştirmeyi ve kendisine sunulan yeni fırsatları değerlendirmeyi severler. Bununla birlikte iş hayatında daha hızlı yükselmeyi ve daha erken yaşlarda emekli olmayı hedefledikleri için işlerin “hemen şimdi” olmasını daha çok önemserler.²⁷

Y kuşağındaki kişiler, iş dünyası içinde kendilerine oldukça güvenen, iyi düşünüen, yetenekleri oldukça iyi, iyi bir eğitim almış, ekip anlayışına sahip, yeni fikirlere oldukça açık, başarıya odaklı, kararlı ve bir o kadar da zor kişiler olarak ifade edilirler.²⁸ Aynı zamanda Y kuşağındaki kişiler kendinden önceki kuşaklara göre saygı kavramına algıları daha farklıdır. Kendini düşünen, hız odaklı ve bağlanma duyguları daha zayıf olduğu için istekleri karşılanmadığı takdirde işlerini kolaylıkla değiştirebilmektedirler.²⁹ Y kuşağındaki kişiler çalışmayı sevmektedirler. Fakat çalıştıkları işi yaşamlarının en önemli parçasıymış gibi görmemekteler ve hayatlarının merkezine işlerini koymamaları Y kuşağının yaşamlarını yalnızca işin oluşturmadığını göstermelerinin en belirgin özelliğidir.³⁰

Y kuşağı iş hayatlarında, “hemenci” politikasını izledikleri için işlerin de daha hızlı ve pratik olmayı isterler. Bu yönlerinden dolayı da iş seçerken hızlı olabilecekleri, enerjilerini daha iyi kullanabileceklerini düşündükleri işleri tercih etmeye çalışırlar. İş hayatlarında aktif olmak, sürekli etkileşimde bulunmak ve aktif katılımın olduğu durumlar işe odaklanmalarını daha iyi etkiler.³¹ Aynı zamanda Y kuşağındaki kişilerin dikkat süreleri daha kısa olduğundan dolayı bir işi aralıksız olarak uzun sürede yaparken zorluk çekmekteler bu yüzden de iş hayatlarında yavaş olmaktan pek hoşnut değillerdir. Tercihlerini yaparken de buna dikkat ederek daha üretken ve aktif oldukları, yeniliğe açık, iş yaparken eğlenebildikleri, hareketli, onları heyecanlandıran ve zihinsel olarak da onları zorlayan işlerde çalışmayı daha çok isterler.³²

Carver ve Candela’nın³³ Y kuşağı kişilerin iş hayatlarındaki çalışma değerleri ile ilgili yaptıkları çalışma da; Y kuşağındaki kişilerin esnek çalışmaya önem verdikleri ve bu saatleri de kendilerine özgü olarak ayarlamaları onlar için önemlidir. Para kazanmak Y kuşağı için amaç değil araçtır. Para kazanmayı, istediklerini gerçekleştirmek ve satın almak için isterler. Onlar için çalışırken eğlenmeli, her daim yeniliğe açık olmalı ve

farklılıkların olmasını istemektedirler. İdarecilik ya da iş hayatlarında statü atlamayı amaçlamaktadırlar. Yaptıkları çalışmalar da kendileri için anlam taşımalı ve aynı zamanda bir amaca hizmet edebilmelidir.³⁴

2.1.2. Z Kuşağının Tanımı

Z kuşağındaki kişiler çoğunlukla 2000 yılı ve günümüze kadar olan tarihte doğan kişileri kapsamaktadır. Bu kuşakta doğan kişilerin tamamı teknolojik bir dönemde doğduklarından dolayı teknoloji ile beraber yaşamaktadırlar. Aynı zamanda bu kuşakta doğan kişilere “Kuşak I”, “İnternet Kuşağı”, “Next Generation” veya “iGen” gibi isimlerle de isimlendirilmektedirler.³⁵ Bu kuşaktaki kişiler dijital dünyanın içine doğdukları için her şeyleri dijitaldir, böylelikle de kişiler arası iletişimleri ve sosyal etkileşimleri de dijital olarak gerçekleşmektedir.³⁶

Z kuşağındaki kişiler kendinden önceki kuşaklara nazaran bilgiyi daha hızlı bir şekilde yorumlamaktadırlar. Böylelikle Z kuşağındaki kişiler diğer kuşaklara göre hızı daha çok sever ve de hayatı daha hızlı yaşarlar. Z kuşağı için aynı zamanda internetsiz bir dünya düşünülemez. Birçok görevi gerçekleştirebilmeleri için yaşları küçük olmalarına rağmen çoklu görevleri kolaylıkla yapabilmektedirler.³⁷

Z kuşağındaki kişiler çok zeki, bilgiyi kolaylıkla algılayabilen ve kendine odaklı kişilerdir. Bunun nedeni ise insan gelişiminin ve teknolojinin en son hali olmasından kaynaklanmaktadır. Bu kuşaktaki kişiler kendinden önceki nesillere nazaran ilk gerçek küresel nesilleri oluşturmaktadır. Bu yüzden de diğer nesillerin aksine daha zeki, kendini yönetmekte daha iyi ve bilgiyi daha çabuk kavrayıp, işleyen kişilerdir.³⁸

Z kuşağındaki kişiler, teknolojinin gelişmesi ve teknolojinin içine doğan bir nesil olmaları onların oyuncaklarını bırakıp daha çok teknolojik aletlere; akıllı telefonlar, bilgisayar veya tabletler gibi iletişim araçlarına olan ilgilerini arttırmıştır. Bu teknolojik aletler onlar için bir lüks değil, gerekliliktir.³⁹ Bunun nedeni ise yıllardır sosyologların

söylemiş oldukları geleneksel eğitim öğretim metotlarının yeni nesil ile uygun olmamasıdır. Çünkü Z kuşağındaki bireyler teknolojinin içine doğmuş ve merak ettiklerine de tabletler, bilgisayarlar, sosyal ağlar veya internet ile kolaylıkla ulaşabilmektedirler.⁴⁰ Z kuşağındaki kişiler, sadece kendi çevreleriyle oluşturdukları bağlarla kalmayıp, sosyal ağlar ile birlikte de tüm dünyadaki kişiler ile oluşturdukları etkileşimlerle güncel bilgilere de çok daha hızlı olarak ulaşabilmektedirler.⁴¹

2.1.2.1. Z Kuşağının Özellikleri

Z kuşağındaki kişiler, “Sessiz Kuşak” olarak da ifade edilmektedirler. Bu kuşak bir deyişle yetişkinlerin hayata yeniden gelmelerine benzetilmektedir. Z kuşağındaki kişiler, oldukça sadık, merhametli, anlayışlı, sorumluluk sahibi kişiler olarak adlandırılmaktadırlar. Bu kuşaktaki kişiler eşitliğe önem vermektedir ve bu kuşaktaki bireyler sosyal adalet konularına da oldukça önem vermektedir.³⁸

Z kuşağındaki kişiler özgürlüğüne düşkün, iyi bir eğitim almış, kendine güvenen, eğitim hayatlarına erken başlamış, planlı olarak yetiştirilmiş kişileri oluşturmaktadır. Z kuşağının erken yaşlarda eğitim almaya başlamaları onların en fazla eğitim alan kuşak olma özelliğini taşımaktadır.⁴²

Z kuşağındaki kişilerin ortak çalışmayı seven kişiler olarak ifade edilmeleri, aynı zamanda onların teknolojik aletleri kitaplara, metni konuşmaya tercih etmelerinden kaynaklı yalnızlığı seçmeleri Z kuşağındaki bireylerin diğer kuşaklardaki bireylerden farklı yönlerinden biridir. Yalnızlığı seçmeleri onları bireyselleştirirken yalnızlığı yaşayacak kuşak olarak ifade edilen Z kuşağı için azimli ve çok fazla hırslı olamayacakları, çok kolay vazgeçip çok çabuk sıkılabilecekleri öngörülmektedir.⁴³ Z kuşağındaki kişilerin bir diğer kötü özelliği ise sabırlı olmamalarıdır. Bu kuşaktaki kişiler popüler kültürün içerisinde büyüdükleri için yaşamlarının kolay olmalarını istedikleri için sürekli şikayet içinde olup, zor olan işlerle uğraşmaktan hoşlanmazlar.⁴⁴

Sosyokültürel açıdan Z kuşağındaki bireylerin fiziksel olarak yalnız oldukları düşünülse de sanal ortamlarda oldukça sosyal olan bireylerdir.²⁵

2.2. Yaşlı Ayrımcılığı (Ageism) Tanımı

Literatürde yaşlı ayrımcılığı kavramı ile ilgili birçok tanımın olduğu görülmektedir.⁹⁻¹¹ Yaşlı ayrımcılığı kavramı ilk olarak Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü başkanı Gerontolog Robert Butler tarafından 1969 yılında ifade edilmiştir. Lakin Palmore tarafından ifade edilen tanım günümüzde sıklıkla kullanılmaktadır. Palmore yaşlı ayrımcılığı kavramını “ileri yaştaki bireylere yönelik önyargıyı, tutum ve davranışlar aracılığı ile ifade eden bir terim” diye adlandırmıştır.

Yaşlı ayrımcılığı kavramı incelenirken, kişiye sadece yaşından kaynaklı oluşan davranışlar, önyargı ve ayrımcı tavırların olduğu çok kapsamlı durumdur. Bu sebeple de yaşlı ayrımcılığı kavramından bahsederken tutumlar olumlu ya da olumsuz yönleriyle de ele alınmalıdır.⁴⁵ Olumlu tutumları daha çok sevecen olma, mutluluk hali, sadakat, özgürlüğüne düşkün olma gibi kavramlar oluştururken, olumsuz tutumları da hastalık hali, bedensel ve zihinsel yönden gerilemenin olması gibi durumlar oluşturmaktadır.⁴⁶ Günümüzde toplum içerisinde yaşlı kişilere karşı ayrımcı tutum sergileyenlerin büyük bir kısmını daha çok genç nesil oluşturmaktadır. Üniversite de okuyan öğrencilerin yaşlı kişilere göstermiş oldukları olumsuz tutumlara sahip çalışmalar olduğu gibi öğrencilerin yaşlı kişilere karşı olumlu tutumlara sahip oldukları çalışmalar da bulunmaktadır.⁴⁷ Lewis ve arkadaşlarına⁴⁸ göre yaşlı ayrımcılığı, genç yaştaki kişiler yaşlı bireyleri kendilerine göre farklı görmelerine sebep olmakta bunun sonucunda da yaşlı bireyler kendilerinin bir birey oldukları gerçeğini ortadan kaldırmalarına neden olmaktadır. Yaşlı bireylerinde yaşlanmaya karşı korku ve endişeleri de artış göstermektedir.⁴⁹

Yaşlı ayrımcılığı kavramına toplumda cinsiyet olarak değerlendirildiğinde yaşlı kadınların sosyal hayat içerisinde yaş ayrımcılığına daha fazla maruz kaldıkları

gözlenmektedir. Dünya da sosyal hayat ataerkil düzenin olması nedeniyle kadınlar doğdukları andan itibaren ikincil pozisyonda görülmekteler ve erkeklere sunulan birçok imkânlarla da hayatları boyunca eşit şartlarda ulaşamamaktadırlar.⁵⁰

Yaşlı ayrımcılığına ait tutumlar kültürler arasında da değişiklikler göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde genç nesillere geleceğe yönelik yatırım gözüyle bakılırken, yaşlılara ise verimliliklerini gençliklerine göre kaybettikleri düşüncesiyle ekonomik açıdan yük olarak görmektedirler. Bazı kültürlerde ise durum tam tersidir, yaşlılığın fiziksel belirtilerinin hoş karşılandığı görülmektedir. Örneğin saçlardaki beyazlık ve yüzdeki kırışıklıklar bilgeliğin, olgunluğun göstergesi olarak kabul görmektedir.⁵¹

Sosyal hayat içerisinde yaşlılık ve yaşlanmayla oluşan birçok farklılıklar toplumun genelinde olumsuz olarak karşılanmaktadır. Yaşlılık aynı zamanda bireyin tüm yaşamında farklılıklara neden olmaktadır.⁵²

2.2.1. Yaşlı Ayrımcılığının Sonuçları

Yaşlı ayrımcılığı bireylerin sağlık sorunları yaşamalarına da neden olmaktadır. Ayrımcılıkla karşı karşıya kalan yaşlı bireylerin yüksek tansiyon sorunları yaşadığı ve yaşlanmanın olumsuz sonuçlarıyla karşı karşıya kalan yaşlıların kardiyovasküler rahatsızlıkları daha fazla yaşadıkları gözlenmiştir.⁵³

Aile içerisindeki yaşlı ayrımcılığına ait olumlu tutumu oluşturmak için aile üyeleri arasında yaşlı kişilerin aile içinde bilgi, tecrübe ya da deneyimlerinden faydalanmak aile bütünlüğünün sağlanması için oldukça etkilidir. Çünkü aile içinde yaşlı kişiler sevilen, saygı duyulan tecrübelerinden ve deneyimlerinden faydalanılan değerli kişiler olarak algılanırsa kişinin de hayata karşı bakış açısının pozitif olmasına, başarı ve saygınlığının artmasına neden olacaktır.⁵⁴

Modern toplum içinde teknolojinin hızla ilerlemesi ile teknolojiye uyum sağlayan kişiler var olmaktadır. Yaşlılık sürecini yaşayan kişilere ise teknolojinin bu kadar hızlı olması oldukça yoğun gelmektedir. Geleneklerine bağlı toplumlardaki kişiler gibi yaşlarından dolayı yaşlı bireylere ayrıcalık verilmediğinden dolayı yaşlı bireyler gücü doğrultusunda statü kaybı ile karşı karşıya kalmaktadırlar.⁵⁵

Yaşın ilerlemesiyle beraber birçok yaşlı bireylerin de kendilerini sosyal hayattan uzaklaştırdığı ve yalnızlık yaşadıkları belirtilmektedir. Bu olay da yaşlı kişilerin sosyal hayatta çevreyle olan ilişkilerinin azalmasına neden olmuştur. Ancak yaşlı bireylerin arkadaşları arasında, akraba ve aile ile beraber zaman geçirmeyi istedikleri ve yalnız kalmaktan hoşlanmadıkları gözlenmektedir.⁵⁶

2.3. Yaşlılık ve Yaşlanma Kavramları

Yaşlanma kavramı üzerine birçok tanımlanmalar yapılmış ve bu tanımların hemen hemen hepsi benzer anlamlar taşımaktadır. Bu yüzden de bu kavramı açıklarken öznel olarak farklı tanımların oluşması sağlanmıştır. Yaşlanma süreci aynı zamanda sosyal yaşamda kişilerin kendilerine göre farklı boyutlarda anlamlandırdığı bir kavram da olmaktadır. Yaşam süreci içerisinde kişilerin çevreyle olan ilişkilerinde, iç ve dış faktörlere bağlı olarak dengeyi sağlamasında azalma olması, ölme düşüncesinin iç dünyasında artma ihtimali “yaşlanma” olarak tanımlanmaktadır.⁵⁷ Yaşlanma her canlıda görülen, tüm fonksiyonlarının azalmasına neden olan doğal bir süreçtir. Ve bu süreç beraberinde biyolojik, kronolojik, psikolojik ve sosyal yönden devamlı olarak ileriye doğru bir değişim gösteren geri dönüşümü olmayan durum olarak yaşanmaktadır⁵⁸

Yaşlanma, biyolojik bir süreç olarak tanımlansa da bireyin sosyal yaşantısını da önemli derece de etkilemektedir. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle yaşam kalitesinin artması ve daha sağlıklı bir yaşam standardının oluşması, ilaç sanayinin gelişimi, bulaşıcı hastalıklarının azalması, insanların eğitim ve öğretim seviyelerinin artması,

sağlık hizmetlerinin gelişmesine ve toplumdaki bireylerin sağlık düzeyleri daha iyi duruma gelmiş, ölüm ve doğum oranları azalmış ve doğumda beklenen yaşam süresi de artmıştır. Bunun neticesinde de dünyada oluşan yaşlı oranı her yıl %2 oranında, toplam nüfus artış hızından daha yüksek bir hızla artış göstermektedir.⁵⁹

Yaşlılık kavramı günümüzde toplumlar arasında farklı algılanmakta ve yaşanmaktadır. Bunun sonucunda da yaşlılığın getirmiş olduğu sağlık problemleri, buna bağlı olarak toplumların kültürlerindeki farklılıklardan kaynaklı değişiklik gösterebilen yaşlı bakımı ve genel anlamda yaşlıların toplumdaki konumları biyolojik, sosyolojik, psikolojik gibi birçok açıdan yoğun olarak ele alınmaktadır.⁶⁰ Nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10.2, 2030 yılında %12.9, 2040 yılında %16.3, 2060 yılında %22.6 ve 2080 yılında %25.6 olacağı öngörülmektedir.”⁴ Yaşlılık, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşam süresinin artmasına bağlı olarak yaşlılığın getirmiş olduğu sağlık sorunlarına bağlı olarak da halk sağlığının uğraşı alanı ve de ciddi bir halk sağlığı problemi halini almıştır.⁶¹

Bundan dolayı toplumun tümünde sözü edilen yaşlanma ve yaşlılık kavramları toplumun her kesiminde farklı şekilde yaşandığı için yaşlanma ve yaşlılık kavramları da farklı anlamlarda ifade edilmektedir. Yaşlanma ve yaşlılık kavramları, toplumlar ve kültürler arasında, toplumsal değişmelerle birlikte de dönemsel olarak değişikliğe uğramaktadır.⁶²

2.3.1. Tarihsel Süreçte Yaşlılık

Günümüz toplumu içinde zamanla en fazla 120' li yaşlara kadar uzayan insan hayatı, bilim ve teknolojinin gelişmesiyle beraber insanlık tarihinin en başından itibaren günümüze kadar sürekli uzamıştır. İnsan hayatının uzamasıyla tarihsel süreç içerisinde yaşlı kavramı ve yaşlılığı anlamlandırma durumuyla yaşlılığa yüklenen değer kalitesi de değişmiştir.⁶³ Yaşlılık kavramı geçmişten günümüze uzayan zamanla birlikte farklı

anlam değişiklikleriyle karşı karşıya kalmıştır. Günümüze uzayan zamanla birlikte, yaşlı bireylerin sahip oldukları pozisyon ve de yaşlılardan beklenen roller de değişikliğe uğramıştır. Zaman ve yer şartlarına bağlı olarak değişen yaşlılık kavramı ve yaşlılığa yönelik oluşan toplumsal alanın kalitesini de ortaya koymuştur.⁶⁴ Gelişmekte olan birçok ülkede kentleşmenin artmasıyla yaşlıların aile içindeki desteği de azalmıştır. Genç neslin ebeveynlerine göre daha eğitimli ve de daha yüksek pozisyonlara gelmeleri nedeniyle toplumda yaşlıların liderlik rolünün etkisi de zaman içerisinde azalmaya başlamıştır.⁶⁵

2.4. Yaşlılık Döneminin Genel Özellikleri

Yaşlılık dönemi, bireyler için kaçılmaz bir dönemi ifade etmektedir. Bu dönemle beraber, dönemin bireye getirdikleri kendine özgü özellikleriyle karşılaşılması da elbette gerçekleşmektedir. Bu da yaşlılık döneminde bireylerin fiziksel güçsüzlüklerin başlamasıyla başlayan ve diğer çeşitli eksikliklerle de devam eden süreçlere maruz kalmaktadır. Bu durumda yaşlı bireyler, beslenme, dinlenme, uyuma, temel yaşam ihtiyaçlarını sağlama, kişiler arası iletişimi sağlama, sokağa çıkma, yürüyüş yapma gibi daha birçok kolay gereksinimlerini gerçekleştirme de zorluk yaşamakta ya da gerçekleştirememektedir.⁶⁶

Yaşlılık dönemi genel özellikleri de kendi içerisinde alt sınıflara ayrılmaktadır; fiziksel özellikler, sosyolojik özellikler ve psikolojik özellikler olarak sıralayabiliriz.

2.4.1. Fiziksel Özellikleri

Yaşlanma süreci doğumla birlikte başlayıp yaşlanmanın getirmiş olduğu sonuçlarla beraber artarak devam eden doğal bir süreçtir.⁶⁷ Fizyolojik olarak doku ve organlarda oluşan gerilemeler, beden fonksiyonlarında azalmalar oluşmaktadır.⁶⁸

Yaşlanmayla beraber; kaza, hastalık gibi birçok çevresel baskıların artmasına sebep olan fizyolojik yetersizlikler ve bunlarla beraber organizmanın çevreye olan

etkileşiminin azalmasıyla ortaya çıkan bir süreçtir. Bunların etkisiyle duyularda yaşla beraber azalmalar görülür. Azalmalar sonucunda da birçok sistem beraberinde etkilenir. Koku ve tat duyularındaki azalmalar bireylerin beslenmesini etkilemekle beraber bireyin sağlıklı beslenmesini bozmaktadır. Görme yeteneği özellikle uzağı görme yetisi diğer duyulardan daha önce etkilenir. İşitme duyusu da yaşla beraber azalır, bu da aynı zamanda konuşmayı etkiler ve kişiler arası ilişkileri bozar.⁶⁶ Diş etlerinde çekilmelerin yaşanmasıyla diş kayıplarının oluşması artmaktadır. Cilt altı yağ dokularındaki azalma kırışıklıkların artmasına ve cildin yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Kan dolaşımının azalmasıyla birlikte ciltte oluşan yaraların iyileşmesi gecikmektedir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte vücudun duruşunda bozulma, kemiklerde zayıflık ve kırık oluşma riski de artmaktadır. Beyindeki hücre sayısı da yaşın ilerlemesine bağlı olarak azalmakta ve bireyin öğrenme, anlama, algılama gibi işlevlerinde de azalmalar oluşmaktadır. Solunum kaslarındaki zayıflamalarla birlikte akciğerlerin çalışması yavaşlar. Yaşlanmayla beraber emilimin azalmasıyla mide daha geç sindirir ve bu da reflü gibi mide rahatsızlıklara neden olur. Kalın bağırsağının yavaşlaması kabızlık gibi bağırsak sorunlarının oluşmasına neden olur. Bağışıklık sisteminde azalmaya bağlı olarak enfeksiyonların oluşması riski de artar.⁵⁷ Refleksler ve hormonal dengeler yaşlanmayla beraber yavaşlar. Kan basıncının azalması, zihinsel aktiviteyi de olumsuz etkilemesinden kaynaklı kas ve diğer vücut organlarının etkinliği de yavaşlar. Bunun sonucunda da, yaşlılıkta birçok hastalığın yanı sıra inme ve kalp krizi riskleri de artmaktadır.⁶⁹

2.4.2. Sosyolojik Özellikleri

Yaşlılık döneminin belirgin özelliklerinin yanı sıra kendine özgü sosyolojik özellikleri de bulunmaktadır. Bu dönemde kişileri çok fazla rol değişiklikleri beklemektedir. Rol değişiklikleri ve rollerdeki kayıpların yaşanma olasılığı da oldukça

yüksektir. Emeklilik de bu rollerden biridir ve emeklilik aynı zamanda yaşlılık döneminin başlaması olarak da ifade edilmektedir. Yaşlı bireylerde emeklilik sürecine hazırlıksız ya da hazırlıklı olarak girebilmektedirler. Bu döneme alışmakta yaşlılar için oldukça zor olabilmektedir.⁵⁷ Yaşlılıkta bireyin toplumsal etkileşimi, saygınlığı, kişiler arası ilişkiler, sosyal yaşamı ve hayattan beklentileri azalmaya başlar. Kendi kişisel gereksinimlerini karşıladığı, insanlara yardım ettiği zamanların geçmesi bunun yerini yardıma muhtaç duruma gelmesi almaktadır. Yaşlı birey aynı zamanda yaşlanmayla birlikte kısa veya uzun vadede çocuklarına ya da birilerine bağlı kalma düşüncesiyle endişe duymaya başlar. Bu durumda birçok yaşlı bireyin yaşadığı ortak bir durumdur ve bağımlı olma fikri bireyin kendi içinde suçluluk duygusu yaşamasına sebep oluşturmaktadır. Bir kısmına göre ise de memnunlukla karşılaşacakları yardım ve mutluluk anlamını ifade etmektedir.⁷⁰ Yaşlıların yaşadıkları ortamların da değişiklik yaşanmaması yaşlanmanın getirmiş olduğu değişikliklere alışmalarını kolaylaştırmaktadır. Böylece sağlıklı bir yaşlılık geçirmeleri için bireylerin alışmış oldukları ortamın korunması, kişiler arası iletişimin sağlanması ve sosyal desteğin karşılanmasına önem verilmelidir. Yaşlı bireylerin alışmış oldukları ortamın korunması ve devamının sağlanmasına dikkat edilmelidir. Böylelikle bireyler yaşadıkları ortamda kendilerini daha rahat, huzurlu ve güvende hissetmektedirler.⁷¹

2.4.3. Psikolojik Özellikleri

Yaşlılık dönemine kadar geçen süre insanın yaşamı, aile hayatı, çevresi, sağlık durumu gibi birçok faktörü psikolojik özelliklerin oluşmasında etkili olan nedenlerdendir. Yaşlı bireylerin yaşlılık dönemini tek başlarına geçirmeleri, bazı psikolojik rahatsızlıklara yakalanmalarını veya bulundukları sosyal ortamlarından ayrı kalmaları bireylerin psikolojik durumlarını da etkilemektedir. Mesela yaşlı bireyin yaşlılık dönemini tek başına geçirmesi, aile ortamında geçiren yaşlı bireylere göre daha

farklı geçmektedir.⁷² Hangi kişilik duygusuna sahip olurlarsa olsunlar yaşlı bireyler bu dönemde bazı psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Böylelikle bu durum yaşlı bireylerin ruh sağlığını olumsuz olarak etki etmekte ve uyum güçlüğü yaşamalarına neden olmaktadır. Genellikle de yaşlı bireylerin uyum güçlüğü yaşamalarının nedenleri sıklıkla demans (bunama) veya depresyon olmaktadır. Depresyon riskini, kronik hastalıklar, görme bozuklukları, işitme güçlükleri, ailevi yatkınlıklar veya kayıplar gibi sorunlar oluşturmaktadır.⁷³ Psikolojik yaşlanmanın özellikleri arasında aynı zamanda duygusal değişikliklerin olması, kendine olan güvenin azalması, yalnız kalma korkusu, hastalanma veya ölümden korkma, umutsuzluk ve çekingenlik duyguları oluşturmaktadır.⁷⁴

2.5. Yaşlılık Döneminin Temel Sorunları

Yaşlı nüfusun giderek ilerlemesiyle beraber yaşlılığa dair problemlerde ortaya çıkmaktadır. Bu problemlerin bazıları yaşlı bireylerin fiziksel, psikolojik veya ekonomik şartlarından kaynaklı oluşurken, bazıları da bireylerin ellerinde olmayan sebeplerden kaynaklı gelişen çevresel etmenlerden kaynaklı oluşmaktadır.¹⁴ İnsanoğlu, büyük çoğunlukta yaşlılıkla yani yaşamının belli bir zamanında hiç karşı karşıya kalmayacakmış gibi hayatını sürdürmeye devam eder ve de yaşlandığını kabul etmek istemez. Yaşlanıyor olmayı kabul etmek çoğu yaşlılar için çok da kolay olmaz.⁷⁵ Özellikle de kendi başına hareket edebilme açısından kısıtlamaları olan kişiler sosyal, ekonomik, kültürel, politik, dini, toplumsal gibi birçok alanlarda diğer kişilere göre daha az katılım da bulunmaktadır.⁷⁶

Yaşlılık dönemini 65 yaş ve üstü bireyler oluşturmaktadır ve yaşlıların da kendi içinde oluşturduğu temel sorunlar vardır. Bunları da; biyolojik sorunlar, toplumsal sorunlar ve ekonomik sorunlar oluşturmaktadır.

2.5.1. Biyolojik Sorunlar

Kişilerin içinde yer aldıkları toplumda yaşlı olan bireylere karşı tutumları, onlardan bekledikleri ya da yaşlı kişilerin kişisel farkındalıkları da yaşlı bireyler kadar önemlidir.¹⁴

Geleneksel toplum içinde, nüfus sayısının az olduğu ya da topluluklar halinde yaşanan yerlerde, ortaklaşa hareket edilen ve karar verilen bir hayat tarzının benimsendiği yerlerde; yaş, cinsiyet, gelir durumu, fiziki yeterlilik, hayat deneyimi gibi birçok neden kişilerin toplumsal konumunu da belirlemekteydi.⁶⁸

Yaşlı bireylerin hayat standartlarını ve sağlık durumlarının en önemli sebeplerini de yaşamış oldukları ev ve çevreleri belirlemektedir.

2.5.2. Toplumsal Sorunlar

Yaşlıların yaşadığı ve sıklıkla karşı karşıya kaldıkları sorunlardan bir tanesi de toplumsal sorunlardır. Kişilerin yaşadıkları hayat şekilleri ve buna bağlı farklılıklar hem kişisel hem sosyo-ekonomik ya da sosyo-kültürel yönden farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların oluşmasında bireylerin yaşadıkları yer de önem arz etmektedir.¹⁴ Toplumdan topluma değişen her kültürün kendi içinde kişileri kabul düzeyleri ve rollerinin değişmesinden kaynaklı kişilerin yaşlanma tanımları da farklılıklar göstermektedir. Bazı toplumlarda yaşlanma olumlu bir süreç olarak ifade edilirken bazı toplumlarda ise yaşlanma olumsuz bir süreç olarak karşılanmaktadır.⁵⁶

Toplumsal sorunlar yaşlı bireyleri yaşadıkları toplum içinden soyutlanmasına, hayata karşı memnuniyetini azaltan, yaşam kalitesini düşüren, toplum içinde toplumla beraber yaşamasına engel olan ve toplum içinde kendilerini dışlanmış hissetmelerine neden olan sorunlardır.⁷⁷

2.5.3. Ekonomik Sorunlar

Yaşlı bireylerin, yaşlılık dönemlerinde karşı karşıya kaldıkları bir diğer önemli sorun ise ekonomik sorunlardır. Yaşlı bireylerin yaşamış oldukları ekonomik sorunlardan biri de emeklilik dönemlerinden sonra yaşadıkları sorunlardır. Sanayileşmenin ve nüfusun hızlı artışıyla beraber istihdam sıkıntısı, yaşamış oldukları sağlık sorunları sebebiyle de iş hayatından uzak kalmaları, yaşam şartlarının zorluğu gibi birçok nedenden dolayı yaşlılık döneminde ekonomik olarak zorlanmaktadırlar.⁶⁶

Emekliliğe uyum sağlama süreci ve emekliliğin kişiler üzerindeki etkisi kimilerinde olumlu kimilerinde ise olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Ekonomik açıdan sorun yaşamayan ya da sağlığı yerinde olan yaşlı bireyler, maddi açıdan zorluk çeken veya boş vakitlerini değerlendirmek için kendilerini yeterince iyi hissetmeyen yaşlı bireylere göre bu dönemi daha iyi geçirmektedirler.⁷⁸

Yaşlılık alanındaki politikalarla beraber yaşlı nüfusunun giderek artması bir arada incelendiğinde, ileri dönemlerde Türkiye’de sağlık hizmeti alan yaşlı kişilere karşı oluşabilecek olumsuz tutumları ve buna bağlı olarak oluşan bu tutumların yalnızca bakım kalitesini değil yaşlı kişilerin benlik saygılarını da azaltabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.⁵⁰

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı-karşılaştırmalı türde yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapılacağı Yer ve Zaman

Bu araştırma Erzurum ilinde yaşayan Y ve Z kuşağını kapsayan kişiler arasında online olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma Kasım 2020-Aralık 2021 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Erzurum ilinde yaşayan Y ve Z kuşağı yaş gruplarında bulunan kişiler oluşturmuştur. TÜİK Erzurum şubesinden elde edilen veriler doğrultusunda Erzurum ili sınırları içerisinde 15-40 yaşları arasında ikamet eden kişi sayısı 203.970'dir. (TÜİK, 2019)⁴. Ancak il nüfusunun tamamına ulaşılması güçlüğü nedeniyle örneklem seçilmiştir. Çalışmanın örneklem büyüklüğü evrenin biliniyor olduğu örneklem formülü ile hesaplanmıştır.

N = Evren

n = Örneklem sayısı

p = Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülme sıklığı (0,50 alınmıştır)

q = Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülmemesi sıklığı (1-p)

Z = Güven düzeyine göre standart değer (normal dağılım tablolarından bulunur %95 için 1,96)

t = Göz yumulabilir yanılğı (0,05 alınmıştır)

$n = N \times p \times q \times Z^2 / [(N - 1) \times t^2] + (p \times q \times Z^2)$

$n = 203.970 \times 0,5 \times 0,5 \times 1,96^2 / [(203.970 - 1) \times 0,05^2] + (0,5 \times 0,5 \times 1,96^2)$

$n = 383$

Formüle göre %95 güven aralığında evreni temsil edebilecek en az örneklem sayısı 383 olarak hesaplanmıştır. Veri kayıpları olabilme ihtimaline karşı bu sayıya ayrıca %25 yedek örneklem dâhil edilerek toplam 500 kişiden veri toplanmasına karar verilmiş, çalışma Y kuşağından 261, Z kuşağından 240 kişi olmak üzere toplam 501 kişiyle tamamlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler: Y ve Z kuşağındaki kişilerin tanımlayıcı özellikleri bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

Bağımlı Değişkenler: Y ve Z kuşağındaki bireylerin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği alt boyutları ve toplam puan ortalamaları bağımlı değişkenleri oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmaya Alınma Kriterleri

- Y ve Z kuşağı yaş aralığında bulunmak
- Okuma yazma biliyor olmak
- Telefon ya da bilgisayarı çalışma sorularını yanıtlayabilecek düzeyde kullanabiliyor olmak
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak
- Psikiyatrik sorunu olmayan
- Soruları anlayabilecek yeterlilikte olan kişiler dâhil edilecektir.

3.6. Verilerin Toplanması

Veriler, araştırmacı tarafından Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında araştırmaya katılma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan kişilerle online anket aracılığıyla toplanmıştır.

3.7. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, literatür^{51,52,66} ve gözlemlere dayanılarak geliştirilen “Tanımlayıcı Özellik Formu”, “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)” ve “Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

3.7.1. Tanımlayıcı Özellik Formu (EK-4)

Bu formda, Y ve Z kuşağındaki kişilerin; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu, aile tipi, meslek, kronik hastalık durumu, sürekli kullandığı ilaç durumuna yönelik dokuz soru; ayrıca yaşlı ve yaşlılığa yönelik tutumlarını etkileyebilecek etmenleri belirlemek için; yaşlı bakımında görev almayı isteme durumu, huzur evinde akrabası olma durumu, 65 yaş üstü yaşlı/yaşlılarla aynı evde kalma durumu, 65 yaş üstü yaşlı/yaşlılar ile aynı evde yaşama süresi, aile kurduktan sonra ebeveynleri ile yaşama durumuna yönelik altı soru olmak üzere toplamda on beş soru yer almaktadır.

3.7.2. “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)” (EK-5)

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ), Yılmaz Vefikuluçay¹⁰ tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” olmak üzere 5’li likert tipi bir ölçekten oluşmaktadır. Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği olumlu ve olumsuz tutum ifadelerinden oluşmaktadır. Olumlu tutum ifadeleri “5=Tamamen Katılıyorum”, “4=Katılıyorum”, “3=Kararsızım”, “2=Katılmıyorum” ve “1=Kesinlikle Katılmıyorum” olarak puanlanmaktadır. Yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutum ifadeleri ise olumlu tutum ifadelerinin tam tersi olarak puanlanmaktadır. “Ölçekten alınabilecek maksimum puanı 115, minimum puan ise 23’tür.” Ölçekten alınan puan değeri arttıkça yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutumun olduğunu, puan değeri azaldıkça da katılımcının yaşlı

ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Yılmaz Vefikuluçay¹⁰ tarafından geliştirilen ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.80; bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.78 bulunmuştur.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

“Yaşlının Yaşamını Sınırlama”: *“Toplumun yaşlı bireyin sosyal yaşamını sınırlamaya ilişkin inanç ve algılarıdır (1, 5, 12, 14, 17, 19, 21, 22, 23 numaralı maddeler). Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 45, minimum puan ise 9’dur. YATÖ’nün yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu puan ortalamasının 45’e yakın olması, katılımcının yaşlının yaşamını sınırlama boyutuna ilişkin olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir.”* Geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.70; bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.69 bulunmuştur.

“Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık”: *“Toplumun yaşlı bireye yönelik olumlu inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 40, minimum puan ise 8’dir. YATÖ’nün yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu puan ortalamasının 8’e yakın olması, katılımcının yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık boyutuna ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğunu göstermektedir.”* Geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.70; bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.82 bulunmuştur.

“Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık”: *“Toplumun yaşlı bireye yönelik olumsuz inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 30, minimum puan ise 6’dır. YATÖ’nün yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamasının 30’a yakın olması, katılımcının yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık boyutuna ilişkin tutumunun olumlu olduğunu göstermektedir. YATÖ’nün yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamasının 6’ya yakın olması, katılımcının*

yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık boyutuna ilişkin tutumunun olumsuz olduğunu göstermektedir Ortalamanın altında kalan puanlar olumsuz, ortalamanın üstündeki puanlar ise olumlu kabul edilmektedir.” Geçerlik ve güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.67; bu çalışmada Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise 0.63 bulunmuştur.

3.7.3. “Yaşlılık Ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği (YYTÖ)” (EK-6)

Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği (YYTÖ), Otrar⁷⁹ tarafından geliştirilmiştir. “Ölçek 5’li likert tipinde olup 45 madde ve yaşlılığı kabullenme zorluğu, sosyal yıpranma algısı, yaşamları başatme zorluğu ve olumsuz imge konularını içeren dört alt boyuttan oluşmaktadır. Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeğinde puanlamada ters maddeler üzerlerine yıldız koyularak gösterilmiştir. Puanların artması faktöre ismini veren ilgili özelliğın artması şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 225 ve minimum puan ise 45’tir. Ölçekten elde edilen ölçeğın genel toplam puanının yükselmesi genel olarak olumsuz tutumun yükseldiğini, puanın düşmesi ise yaşlılığa ilişkin olumlu tutum ve algının yükseldiğı şeklinde yorumlanmaktadır. (YYTÖ puan ortalamasının 225’e yakın olması, katılımcının yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğunu göstermektedir. YYTÖ puan ortalamasının 45’e yakın olması, katılımcının yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir). Otrar⁷⁹ tarafından yapılan çalışmada ölçeğın Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.97, bu çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.95 olduğu saptanmıştır.

3.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatıksel analizi Statistical Package For Social Science (SPSS) 20.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılacaktır.

Çalışmanın karşılaştırma analizlerinde normal dağılıma uygun olan Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği toplam puanı karşılaştırmalarında parametrik testlerden iki grup karşılaştırmasında bağımsız t testi, üç veya daha fazla grup karşılaştırmalarında ANOVA kullanılmıştır. Normal dağılıma uygun olmayan Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğinin toplam puanına ait karşılaştırmalar ise parametrik olmayan testlerden iki grup karşılaştırmasında Mann Whitney U, üç veya daha fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

3.9. Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan B.30.2.ATA.0.01.00/473 sayılı ve 05.11.2020 tarihinde onay alınmıştır. (EK-3). Çalışmaya katılan katılımcılara, kendilerinden alınan bireysel bilgilerin araştırmacının dışında başka hiç kimseye açıklanmayacağı ve bilgilere başkalarının ulaşmasına izin verilmeyeceği belirtilmiştir. Araştırma da kullanılmış olan “*Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği*” (EK-5) için Duygu VEFİKULUÇAY YILMAZ’ dan “*Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği*” (EK-6) için Mustafa OTRAR’ dan izin alınmıştır.

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırma Erzurum da Y ve Z Kuşağına uyan kişilerle sınırlandırılmış olup bu araştırmadan elde edilen sonuçlar sadece araştırma kapsamındaki Erzurum iline genellenebilir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan Y kuşağında doğan 261 kişi ve Z kuşağında doğan 240 kişinin sosyodemografik özellikleri, yaşlılık ile ilgili düşünceleri, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları ve sosyodemografik özellikleri ile yaşlılığa ilişkin özelliklerinin ölçek puan ortalamaları ile karşılaştırılmasına ilişkin veriler yer almaktadır.

Araştırma kapsamında Y ve Z kuşaklarını temsil eden 501 kişiden alınan yanıtlara göre sosyodemografik özellikler ile araştırmada bazı özelliklere ait frekans dağılımı aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Tablo 4.1. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Z Kuşağı (n=240)		Y Kuşağı (n=261)		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Cinsiyetiniz						
Erkek	62	25.8	85	32.6	147	29.34
Kadın	178	74.2	176	67.4	354	70.66
Medeni Durum						
Bekar	234	97.5	180	69.0	414	82.64
Evli	6	2.5	81	31.0	87	17.36
Eğitim						
Ortaokul ve ilkokul	40	16.6	23	8.8	63	12.58
Lise	136	56.8	78	29.8	214	42.71
Üniversite	64	26.6	160	61.4	224	44.71
Gelir Durumu						
Gelir giderden az	130	54.2	114	43.7	244	48.70
Gelir gidere denk	98	40.8	101	38.7	199	39.72
Gelir giderden fazla	12	5.0	46	17.6	58	11.58
Aile Tipi						
Geniş	48	20.0	30	11.5	78	15.57
Çekirdek	192	80.0	231	88.5	423	84.43
Meslek						
Serbest	0	0.0	19	7.3	19	3.80
Memur	0	0.0	86	33.0	86	17.16
Öğrenci	228	95.0	92	35.2	320	63.87
Diğer	4	1.7	27	10.3	31	6.18
Ev hanımı	2	0.8	19	7.3	21	4.19
İşçi	6	2.5	18	6.9	24	4.80

Tablo 4.1. (Devamı)

Tanımlayıcı Özellikler	Z Kuşağı (n=240)		Y Kuşağı (n=261)		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Kronik hastalığını olması						
Evet	18	7.5	33	12.6	51	11.02
Hayır	222	92.5	228	87.4	450	88.98
Sürekli kullandığınız ilaç olma durumu						
Evet	20	8.3	31	11.9	51	10.17
Hayır	220	91.7	230	88.1	450	89.83
Genel sağlık durumunu						
Çok iyi	26	10.8	23	8.8	49	9.78
İyi	100	41.7	148	56.7	248	49.50
Orta derece	100	41.7	85	32.6	185	36.92
Kötü	14	5.8	5	1.9	19	3.80

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin %67.4 ve Z kuşağında doğan kişilerin %74.2' si kadındır. Z Kuşağında doğan kişilerin %97.5'i bekar iken Y kuşağında doğan kişilerin ise %69.0'ı bekardır. Z kuşağında doğan kişilerin %56.8'i lise mezunu iken, Y kuşağında doğan kişilerin %61.4'ü üniversite mezunudur. Z kuşağında doğan kişilerin %54.2'sinin gelir giderden az iken Y kuşağında doğan kişilerin %43.7'sinin gelir giderden azdır. Z kuşağında doğan kişilerin %80.0' çekirdek aile de yaşarken Y kuşağında doğan kişilerin %88.5'i çekirdek aile de yaşamaktadırlar. Z kuşağındaki kişilerin meslek olarak %95.0'ını öğrenciler oluştururken Y kuşağındaki kişilerin %35.2'sini öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada, Z kuşağındaki kişilerin %92.5' i ve Y kuşağındaki kişilerin ise %87.4' ünün kronik hastalığı bulunmamaktadır. Sürekli kullandıkları ilaç durumu sorgulandığında Z kuşağındaki kişilerin %91.7'sinin ve Y kuşağındaki kişilerin %88.1'inin sürekli kullandıkları ilaç olmadığını ifade etmişlerdir. Z kuşağındaki kişilerin genel olarak sağlık durumları sorgulanırken, %41.7' si iyi ve orta derece olarak belirtmişlerdir ve Y kuşağındaki kişilerin %56.7'si ise iyi olarak belirtmişlerdir. (Tablo 4.1)

Tablo 4.2. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerinin Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Z Kuşağı (n=240)		Y Kuşağı (n=261)		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
Huzur evinde akraba olması						
Evet	4	1.7	9	3.4	13	2.60
Hayır	236	98.3	252	96.6	488	97.40
Yaşlı bakımında görev almak isteme Durumu						
Evet	100	41.7	82	31.4	182	36.32
Hayır	140	58.3	179	68.6	319	63.68
65 yaş üstü aynı evde yaşama Durumu						
Evet	170	70.8	172	65.9	342	68.27
Hayır	70	29.2	89	34.1	159	31.73
Aynı evde yaşama süresi						
2 yıl ve altı	74	43.5	80	46.5	154	45.02
3-4 yıl	12	7.1	29	16.9	41	11.99
5 yıl ve üstü	84	49.4	63	36.6	147	42.99
Aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteme durumu						
Evet	122	50.8	106	40.6	228	45.50
Hayır	118	49.2	155	59.4	273	54.50

Araştırmada, Z kuşağındaki kişilerin %98.3'ü ve Y kuşağındaki kişilerin %96.6'sının huzur evinde akrabası bulunmamaktadır. Z kuşağındaki kişilerin %58.3' ü yaşlı bakımında görev almak istemezken, Y kuşağındaki kişilerin de %68.6'sı yaşlı bakımında görev almak istememektedirler. 65 yaş üstü bireylerle aynı evde yaşama durumları sorgulandığında Z kuşağındaki kişilerin %70.8'i ve Y kuşağındaki kişilerin %65.9'u aynı evde yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama süreleri sorgulandığında ise Z kuşağındaki kişilerin %49.4'ü 5 yıl ve üstü olarak ifade ederken, Y kuşağındaki kişilerin ise %46.5'i 2 yıl ve altı olarak ifade etmişlerdir. Aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşamak isteme durumları sorgulandığında ise Z kuşağındaki kişilerin %50.8' i evet diye ifade ederken, Y kuşağındaki kişilerin %59.4' ü hayır olarak ifade etmişlerdir. (Tablo 4.2.)

Tablo 4.3. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	Y Kuşağı		Z Kuşağı	
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	X±SS	Min- Max	X±SS	Min- Max
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	37.60±5.94	16-45	36.86±6.24	21-45
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	30.14±5.74	8-40	31.57±6.14	18-40
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	18.28±4.57	6-30	17.77±4.28	6-29
YATÖ Toplam	86.02±11.45	30-115	86.19±12.39	45-114
Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği	137.21±33.81	57-221	138.60±32.65	67-208

Araştırmada, Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı incelendiğinde; Y kuşağında doğan kişilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması 86.02±11.45 bulunmuş ve yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması ise 137.21±33.81 bulunmuştur. Ayrıca, Y kuşağında doğan kişilerin yaşlılığın yaşamını sınırlama alt boyutundan 37.60±5.94, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutundan 30.14±5.74, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutundan ise 18.28±4.57 puan almışlardır. Z kuşağında doğan kişilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması 86.19±12.39 bulunmuş ve yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeğinden aldığı puan ortalaması ise 138.60±32.65 bulunmuştur. Ayrıca, Z kuşağında doğan kişilerin yaşlılığın yaşamını sınırlama alt boyutundan 36.86±6.24, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutundan 31.57±6.14, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutundan ise 17.77±4.28 puan almışlardır. (Tablo 4.3.).

Tablo 4.4. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği		X±SS	Test ve p
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Y Kuşağı	37.60±5.94	t:-1.118
	Z Kuşağı	36.86±6.24	p=0.144
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Y Kuşağı	30.14±5.74	t:2.162
	Z Kuşağı	31.57±6.14	p=0.737
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Y Kuşağı	18.28±4.57	t:-1.032
	Z Kuşağı	17.77±4.28	p=0.574
Toplam	Y Kuşağı	137.21±33.81	t:0.127
	Z Kuşağı	137.21±33.81	p=0.128
Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Toplam	Y Kuşağı	137.21±33.81	t:0.375
	Z Kuşağı	138.60±32.65	p=0.920

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişiler ile Z kuşağında doğan kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında; Y ve Z kuşağında doğan kişilerin alt boyut ve toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olmuş olduğu görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 4.4.).

Tablo 4.5. Y Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşının Yaşamını Sınırlama		Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık		Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık		Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam	
	$\bar{X} \pm SS$		$\bar{X} \pm SS$		$\bar{X} \pm SS$		$\bar{X} \pm SS$	
Cinsiyetiniz								
Erkek	36.85±6.65		29.64±7.11		18.21±4.51		84.69±12.22	
Kadın	37.95±5.54		30.38±5.6		18.31±4.6		86.64±10.8	
Test	Z:0.97	p:0.333	Z:-0.642	p:0.5214	Z:-0.633	p:0.5273	Z:-1.78	p:0.0762
Medeni Durum								
Bekâr	37.84±5.8		30.33±5.85		18.05±4.69		86.22±11.24	
Evli	37.04±6.22		29.7±6.74		18.78±4.25		85.52±11.48	
Test	Z:-1.083	p:0.2798	Z:-0.559	p:0.5766	Z:-1.585	p:0.1142	Z:-0.209	p:0.8346
Eğitim								
Ortaokul ve ilkokul	31.17±6.68		29.83±7.22		16.5±3.02		77.5±12.05	
Lise	31.45±6.04		24.82±5.06		18.27±4.45		74.55±10.12	
Üniversite	36.2±5.64		31.09±5.38		17.29±3.55		84.58±9.61	
Test	KW:4.5726 p:0.0137 3>1		KW:10.7353 p:0.0047 3>2		KW:0.5176 p:0.5983		KW:9.3154p:0.0095 3>2	
Gelir Durumu								
Gelir giderden az	37.12±6.33		28.66±6.73		17.47±4.89		83.25±11.11	
Gelir gidere denk	38.05±5.73		31.52±5.36		18.9±4.2		88.48±11.34	
Gelir giderden fazla	37.76±5.37		30.74±5.41		18.89±4.28		87.39±10.32	
Test	KW:1.0113 p:0.6031		KW:10.50 p:0.0052 2,3>1		KW:8.71 p:0.0433 2,3>1		KW:13.665 p:0.001 2,3>1	
Aile Tipi								
Geniş	37.27±7.31		31.6±5.68		17.8±4.81		86.67±12.78	
Çekirdek	37.64±5.75		29.94±6.17		18.34±4.54		85.92±11.12	
Test	Z:-0.332	p:0.7402	Z:-1.54	p:0.1248	Z:-0.715	p:0.4753	Z:-0.631	p:0.528
Meslek								
Serbest	37.95±6.89		26.11±5.59		16.58±3.06		80.63±8.89	
Memur	37.56±5.62		29.73±5.85		18.74±4.28		86.03±10.51	
Öğrenci	37.24±5.8		31.5±5.62		17.32±4.42		86.05±11.15	
Diğer	39.48±4.95		31.37±5.59		19.22±5.12		90.07±10.83	
Ev hanımı	36.37±7.63		28.47±7.97		18.95±5.7		83.79±15.21	
İşçi	37.67±6.55		29.22±7.16		20.61±4.58		87.5±12.65	
Test	KW:4.6921 p:0.4546		KW:17.6213 p:0.003 3>1		KW:17.865 p:0.0031 6>1		KW:9.936 p: 0.0771	

Tablo 4.5. (Devamı)

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşının Yaşamını Sınırlama	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Kronik hastalığının olması				
Evet	37.82±6.26	31.55±5.24	19.15±5.03	88.52±11.39
Hayır	37.56±5.9	29.93±6.23	18.15±4.49	85.64±11.26
Test	Z:-0.602 p:0.5477	Z:-1.351 p:0.1779	Z:-1.272 p:0.2045	Z:1.632 p:0.1039
Sürekli kullandığınız ilaç alma durumu				
Evet	36.77±5.99	30.48±7.12	18.13±4.88	85.39±10.33
Hayır	37.7±5.93	30.09±6.0	18.3±4.53	86.09±11.44
Test	Z:-0.944 p:0.346	Z:-0.853 p:0.3944	Z:-0.213 p:0.8315	Z:-0.279 p:0.781
Genel sağlık durumunu				
Çok iyi	37.74±4.59	31.65±6.25	17.87±4.53	87.26±8.37
İyi	37.7±6.18	30.54±6.2	18.55±4.73	86.78±11.79
Orta derece	37.66±5.85	29.05±5.97	17.98±4.3	84.68±11.18
Kötü	32.8±4.55	29.6±4.45	17.2±4.76	79.6±7.4
Test	KW:5.1583 p:0.1606	KW:6.5346 p:0.0883	KW:1.5587 p:0.6688	KW:5.17 p:0.16

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin eğitim durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; üniversite mezunu olan kişilerin lise ve ortaokul mezunu olan kişilere göre “Yaşlının Yaşamını Sınırlama”, “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucunda farkın üniversite mezunu gruptan kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 4.5.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin gelir durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; gelir gidere denk olan kişilerin gelir giderden fazla ve gelir giderden az olan kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık”, “yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık” alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucunda farkın geliri giderinden az olan gruptan kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 4.5.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin mesleğine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; öğrenci olan kişilerin ev hanımı, işçi, diğer, memur ve serbest meslekte çalışan kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanının daha yüksek olduğu, işçi olan kişilerin ev hanımı, öğrenci, diğer, memur ve serbest meslekte çalışan kişilere göre “yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık” alt boyut puanının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucunda farkın serbest meslek grubundan kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 4.5.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin cinsiyet, medeni durumu, aile tipi, kronik hastalığının olması durumu, sürekli kullandığı ilaç alma durumu, genel sağlık durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı açısından aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4.5.).

Tablo 4.6. Y Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Huzur evinde akraba olması				
Evet	34.22±6.5	31.22±5.91	19.22±2.17	84.67±11.16
Hayır	37.71±5.89	30.1±6.15	18.24±4.63	86.05±11.32
Test	Z:-1.928 p:0.0549	Z:-0.526 p:0.5993	Z:-1.022 p:0.3077	Z:-0.135 p:0.8927
Yaşlı bakımında görev almak isteme durumu				
Evet	38.26±5.83	32.45±5.65	18.91±4.89	89.62±11.51
Hayır	37.29±5.97	29.07±6.06	17.98±4.39	84.35±10.83
Test	Z:-1.451 p:0.148	Z:-4.43 p:0.001	Z:-1.327 p:0.1857	Z:-3.713 p:0.001
65 yaş üstü aynı evde yaşama durumu				
Evet	36.93±6.31	31.24±5.94	18.34±4.67	86.51±12.16
Hayır	38.88±4.93	28.0±5.96	18.16±4.37	85.03±9.38
Test	Z:-2.339 p:0.0201	Z:-4.291 p:0.001	Z:-0.144 p:0.8856	Z:-1.468 p:0.1433
Aynı evde yaşama süresi				
2 yıl ve altı	37.38±5.94	31.22±6.35	18.73±4.62	87.32±12.02
3-4 yıl	36.55±6.28	31.48±4.72	18.86±4.73	86.9±12.23
5 yıl ve üstü	36.54±6.82	31.14±5.98	17.6±4.7	85.29±12.41
Test	KW:0.421 p:0.81	KW:0.1352 p:0.9346	KW:2.2874 p:0.3186	KW:0.4972 p:0.78
Aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteme durumu				
Evet	37.03±6.49	32.01±5.47	18.22±4.18	87.25±11.38
Hayır	37.98±5.51	28.85±6.25	18.32±4.82	85.15±11.2
Test	Z:-0.7 p:0.4846	Z:-4.224 p:0.001	Z:-0.095 p:0.9244	Z:-1.958 p:0.0513

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin yaşlı bakımında görev almak isteme durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında; yaşlı bakımında görev almak isteyen kişilerin görev almak istemeyen kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyutu ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.6.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumuna hayır diyen kişilere göre “yaşlı yaşamını sınırlama” alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu ve 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumuna evet diyen kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.6.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteme durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteyen kişilerin diğer kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.6.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin huzur evinde akrabası olması ve aynı evde yaşama süresine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4.6.).

Tablo 4.7. Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşının Yaşamını	Yaşlıya Yönelik Olumlu	Yaşlıya Yönelik	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum
	Sınırlama	Ayrımcılık	Olumsuz Ayrımcılık	Ölçeği Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Cinsiyetiniz				
Erkek	35.23±5.85	31.61±5.8	17.32±4.42	84.16±10.82
Kadın	37.42±6.3	31.55±5.74	17.92±4.23	86.89±12.87
Test	Z:-2.026 p:0.045	Z:-0.093 p:0.9261	Z:-0.135 p:0.8928	Z:-1.118 p:0.2658
Medeni Durum				
Bekar	37±6.21	31.84±5.5	17.78±4.19	86.62±12.19
Evli	31±5.2	21.0±5.2	17.33±8.08	69.33±8.08
Test	Z:-1.748 p:0.0831	Z:-2.505 p:0.014	Z:0.0871 p:0.7679	Z:-2.227 p:0.0278
Eğitim				
Ortaokul ve ilkokul	26.0±1.41	26.0±1.41	14.0±8.49	66.0±8.49
Lise	35.0±4.57	28.0±5.41	24.0±6.25	86.74±9.51
Üniversite	36.82±4.38	31.85±4.81	18.06±3.88	87.0±3.41
Test	Z:-2.321 p:0.020 3>1	Z:-1.662 p:0.097	Z:-0.659 p:0.510	Z:-2.143 p:0.032 3>1
Gelir Durumu				
Gelir giderden az	37.2±6.61	32.17±5.65	17.68±3.98	87.05±12.35
Gelir gidere denk	36.57±5.65	30.63±5.83	18.2±3.96	85.41±11.58
Gelir giderden fazla	35.33±7.45	32.67±5.72	15.17±8.42	83.17±19.62
Test	KW:1.105 p:0.5755	KW:1.958 p:0.3756	KW:2.3872 p:0.3031	KW:0.5598 p:0.7559
Aile Tipi				
Geniş	37.0±6.91	31.62±5.82	17.12±5.08	85.75±14.78
Çekirdek	36.81±6.1	31.55±5.74	17.93±4.06	86.29±11.79
Test	Z:-0.358 p:0.721	Z:-0.01 p:0.992	Z:-0.758 p:0.45	Z:-0.157 p:0.8755

Tablo 4.7. (Devamı)

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşının Yaşamını	Yaşıya Yönelik Olumlu	Yaşıya Yönelik	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum
	Sınırlama	Ayrımcılık	Olumsuz Ayrımcılık	Ölçeği Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Meslek				
Öğrenci	36.86±6.23	31.6±5.82	17.86±3.96	86.32±12.26
Diğer	42.0	32.0±5.66	20.5±10.61	94.5±16.26
Ev hanımı	25.0	27.0±nan	8.0±nan	60.0±nan
İşçi	37.0±5.29	31.67±3.51	15.67±9.07	84.33±9.29
Test	KW:3.9448 p:0.2675	KW:0.8252 p:0.8434	KW:3.020 p:0.3885	KW:3.809 p: 0.2828
Kronik hastalığının olması				
Evet	40.89±2.8	33.78±4.38	19.67±3.67	94.33±8.62
Hayır	36.52±6.33	31.39±5.81	17.61±4.29	85.52±12.43
Test	Z:-2.023 p: 0.0453	Z:-1.196 p:0.234	Z:-1.509 p:0.134	Z:2.107 p: 0.0372
Sürekli kullandığınız ilaç alma durumu				
Evet	42.2±2.97	35.2±4.71	19.0±4.35	96.4±9.5
Hayır	36.36±6.24	31.24±5.72	17.65±4.27	85.25±12.23
Test	Z:-3.148 p: 0.002	Z:-2.217 p: 0.028	Z:-0.969 p:0.3345	Z:-2.73 p: 0.0073
Genel sağlık durumunu				
Çok iyi	37.46±5.22	33.77±5.51	18.08±4.7	89.31±13.29
İyi	36.58±6.42	31.42±5.46	17.2±4.34	85.2±12.39
Orta derece	37.2±6.19	30.52±6.02	18.3±4.21	86.02±12.48
Kötü	35.14±7.86	26.0±3.06	17.43±3.74	88.57±11.21
Test	KW:0.4996 p:0.919	KW:8.09 p: 0.044 1>4	KW:1.4936 p:0.6837	KW:1.033 p:0.793

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin cinsiyet durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; kadın olan kişilerin erkeklere göre “yaşlının yaşamını sınırlama” alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin medeni durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; bekar olan kişilerin evli olan kişiler göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanı ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin eğitim durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; üniversite mezunu olan kişilerin diğerlerine göre “yaşlının yaşamını sınırlama” alt boyut puanının ve üniversite mezunu olan kişilerin diğerlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucunda farkın üniversite mezunu olan gruptan kaynaklandığı saptanmıştır. (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin kronik hastalığı olma durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; kronik hastalığı olan kişilerin olmayan kişilere göre “yaşlının yaşamını sınırlama” alt boyut puanının ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin sürekli kullandığı ilaç alma durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; sürekli ilaç kullanan kişilerin diğer kişilere göre “yaşlının yaşamını sınırlama”, “yaşlıya yönelik

olumlu ayrımcılık” alt boyut puanlarının ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin genel sağlık durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; genel sağlık durumu kötü olan kişilerin diğer kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) Yapılan ileri analiz sonucunda farkın genel sağlık durumu çok iyi olan gruptan kaynaklandığı saptanmıştır. (Tablo 4.7.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin gelir durumu, aile tipi ve mesleklerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4.7.).

Tablo 4.8. Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Huzur evinde akraba olması				
Evet	41.0±2.83	28.0±11.31	18.5±0.71	87.5±9.19
Hayır	36.78±6.26	31.63±5.67	17.75±4.31	86.16±12.46
Test	Z:-0.912 p:0.364	Z:-0.594 p:0.5536	Z:-0.482 p:0.6307	Z:-0.113 p:0.9102
Yaşlı bakımında görev almak isteme durumu				
Evet	37.88±6.08	33.2±5.12	18.7±3.64	89.78±11.94
Hayır	36.11±6.29	30.4±5.9	17.1±4.58	83.61±12.13
Test	Z:-1.655 p:0.101	Z:-2.595 p:0.011	Z:-2.089 p:0.0389	Z:-2.819 p:0.0057
65 yaş üstü aynı evde yaşama durumu				
Evet	36.2±6.4	31.76±5.76	17.48±4.4	85.45±12.58
Hayır	38.43±5.62	31.09±5.73	18.46±3.91	87.97±11.87
Test	Z:-1.709 p:0.09	Z:-0.652 p:0.5157	Z:-1.013 p:0.3131	Z:-0.898 p:0.371
Aynı evde yaşama süresi				
2 yıl ve altı	36.54±6.53	32.11±5.29	17.78±3.87	86.43±12.72
3-4 yıl	29.83±6.82	31.67±6.28	16.33±3.01	77.83±11.29
5 yıl ve üstü	36.81±5.86	31.48±6.19	17.38±5.02	85.67±12.54
Test	KW:5.5485 p:0.0624	KW:0.0267p:0.9868	KW:0.841 p:0.6567	KW:2.5336 p:0.2817
Aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteme durumu				
Evet	37.13±5.95	33.02±5.49	18.03±4.75	88.18±12.77
Hayır	36.56±6.57	30.07±5.63	17.49±3.74	84.12±11.73
Test	Z:-0.339 p:0.7352	Z:-0.371 p:0.7108	Z:-1.032 p:0.3042	Z:-1.858 p:0.0657

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin yaşlı bakımında görev almak isteme durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; yaşlı bakımında görev almak isteyen kişilerin istemeyen kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık”, “yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık” alt boyut puanlarının ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.8.).

Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin huzur evinde akrabası olması, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama, aynı evde yaşama süresi, aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşama isteğine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4.8.).

Tablo 4.9. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Özellikler	n	Y Kuşağı	N	Z Kuşağı
Cinsiyetiniz				
Erkek	85	137.30±34.77	62	134.67±32.82
Kadın	176	137.01±31.86	178	139.95±32.65
Test ve p		t=0.099 p=0.921		t=0.774 p=0.441
Medeni Durum				
Bekar	180	139.15±34.14	234	139.28±32.55
Evli	81	133.20±33.23	6	111.66±28.86
Test ve p		t=-1.312 p=0.191		t=-1.454 p=0.149
Eğitim				
Ortaokul ve ilkokul	23	137.50±22.20	40	137.85±32.60
Lise	78	138.25±41.91	136	131.25±33.91
Üniversite	160	139.36±40.08	64	129.36±39.08
Test ve p		t=-1.612 p=0.281		t=-1.654 p=0.479
Gelir Durumu				
Gelir giderden az	114	139.50±31.53	130	142.20±36.99
Gelir gidere denk	101	134.61±33.53	98	133.36±25.10
Gelir giderden fazla	46	137.78±40.23	12	142.16±36.67
Test ve p		t=0.561 p=0.571		t=1.062 p=0.349

Tablo 4.9. (Devamı)

Özellikler	n	Y Kuşağı	N	Z Kuşağı
Aile Tipi				
Geniş	30	133.56±35.08	48	142.75±35.36
Çekirdek	231	137.79±33.80	192	137.55±32.04
Test ve p		t=0.642 p=0.521		t=-0.696 p=0.488
Meslek				
Serbest	19	151.00±21.61		
Memur	86	145.25±34.39		
Öğrenci	92	134.50±32.20	228	138.54±32.21
Diğer	27	131.25±33.91	4	145.00±72.12
Ev hanımı	19	129.36±39.08	2	145.00±
İşçi	18	116.72±34.57	6	134.00±45.57
Test ve p		t=3.565 p=0.004 1,2>6		t=0.057 p=0.982
Kronik hastalığının olması				
Evet	33	136.24±32.36	18	119.88±34.52
Hayır	228	137.46±34.19	222	140.10±32.17
Test ve p		t=0.193 p=0.847		t=1.804 p=0.074
Sürekli kullandığınız ilaç alma durumu				
Evet	31	143.25±33.43	20	134.10±46.15
Hayır	230	136.50±33.96	220	139.00±31.39
Test ve p		t=1.040 p=0.299		t=-0.453 p=0.651
Genel sağlık durumu				
Çok iyi	23	120.65±33.84	26	139.46±36.20
İyi	148	135.94±34.18	100	134.14±29.05
Orta derece	85	143.90±32.28	100	141.36±34.08
Kötü	5	142.20±31.28	14	149.00±42.11
Test ve p		t=3.110 p=0.027 1,2<3,4		t=0.664 p=0.576

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin meslek durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; serbest meslek gruptaki kişilerin memur, öğrenci, diğer, ev hanımı ve işçi olan kişilere göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucunda farkın serbest meslek grubundan kaynaklandığı saptanmıştır. Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin meslek durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 4.9.).

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin genel sağlık durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; genel sağlık durumu orta ve kötü derecede olan kişilerin diğer kişilere göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).Yapılan ileri analiz sonucunda farkın bu gruplardan kaynaklandığı saptanmıştır. Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin genel sağlık durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur($p>0.05$) (Tablo4.9.).

Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin cinsiyet, medeni durum, eğitim, gelir durumu, aile tipi, kronik hastalığının olması, sürekli ilaç kullanma durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$)(Tablo4.9.).

Tablo 4.10. Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı ve Yaşlılığa İlişkin Özelliklerine Göre Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamasının Dağılımı

Özellikler	n	Y Kuşağı	N	Z Kuşağı
Huzur evinde akraba olması				
Evet	9	125.22±33.78	4	137.00±8.48
Hayır	252	137.74±33.90	236	138.61±32.91
Test ve p		t=-1.089 p=0.277		t=-0.069 p=0.945
Yaşlı bakımında görev almak isteme durumu				
Evet	82	123.65±26.89	100	130.74±32.30
Hayır	179	143.56±35.00	140	144.20±31.94
Test ve p		t=-4.567 p=0.000		t=-2.265 p=0.025
65 yaş üstü aynı evde yaşama durumu				
Evet	172	134.61±33.99	170	139.01±33.26
Hayır	89	142.52±33.32	70	137.57±31.54
Test ve p		t=-1.796 p=0.074		t=0.219 p=0.827
Aynı evde yaşama süresi				
2 yıl ve altı	80	131.05±32.96	74	140.13±34.87
3-4 yıl	29	136.79±37.99	12	141.50±28.52
5 yıl ve üstü	63	138.61±33.99	84	137.66±33.09
Test ve p		t=0.834 p=0.436		t=0.071 p=0.932
Aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde yaşamak isteme durumu				
Evet	106	131.04±32.38	122	131.78±30.64
Hayır	155	141.59±34.36	118	145.62±33.40
Test ve p		t=-2.492 p=0.013		t=-2.366 p=0.020

Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin yaşlı bakımında görev almak isteme durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; yaşlı bakımında görev almak istemeyen kişilerin yaşlı bakımında görev almak isteyen kişilere göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.10.).

Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşama isteme durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; aynı evde yaşamak istemeyen kişilerin diğer kişilere göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmuş olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4.10.).

Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin huzur evinde akrabası olma durumu, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama, aynı evde yaşama süresine göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo4.10.)

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada Y ve Z kuşağında doğan kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumları incelenmiştir. Bu bölümde de elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ilgili olarak literatür sonuçları tartışılmıştır.

Tartışma üç bölümden oluşmaktadır.

1. Kuşaklar arasında YATÖ ve YYTÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

2. Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği puanlarının, bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

3. Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanlarının, bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

Kuşaklar arasında YATÖ ve YYTÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

Literatür incelendiğinde de yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesiyle ilgili yapılmış çalışmalar bulunmaktadır.^{15,19,80} Yaşlı ayrımcılığına ilişkin yapılan bazı çalışmalar olumlu tutumları gösterirken bazı çalışmalarda ise olumsuz tutumların olduğunu göstermektedir. Ülkemizde de yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin araştırmalar bulunmasına karşın, Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada bu yönüyle ülkemizde gerçekleştirilen ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. Bu araştırmada Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Toplumumuzda yaşlı bireylere karşı saygı göstermek Türk kültürünün önemli bir değeridir. Bu kültürün hayatımıza yerleşmesindeki nedenler arasında

yaşlılarla birlikte yürütülen yaşam, aynı evin içerisinde beraber yaşama gibi durumların olmasıyla yaşlı kişilerin aile içerisindeki etkisi de büyüktür.⁵¹ Her bir kişinin de gelecekte birer yaşlı adayı olabileceği inancından hareket ederek, özellikle de yaşlılık alanlarında çalışan kişilerin yaşlılık ve yaşlı kişilerle ilgili tutumları da belirleyici faktör olacaktır.⁵⁴ Bu sebeple de ülke nüfusumuzun büyük çoğunluğunu oluşturan Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesinin son derece önemli etkisinin olduğu düşünülmüştür.

Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği puanlarının bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin cinsiyetlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan ortalamaları incelendiğinde aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı elde edilmiştir. Literatüre bakıldığında bu çalışmanın sonucuna benzerlik gösteren çalışmalarda yer almaktadır. Coffey ve Whitehead⁸¹, Gündoğdu⁸², Sülüker⁵⁸ ve Altuğ⁵¹'un yapmış oldukları çalışmalarda da cinsiyetin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları etkilemediğine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Elde ettiğimiz bulgulardan farklı olarak Bulut⁸³, Köse ve ark.⁸⁴ yapmış oldukları çalışmalarda yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarda erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görüldüğü gibi cinsiyetin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarda farklılık göstermediğini bildiren çalışmalar olduğu gibi cinsiyete göre farklılığın olduğu çalışmalarda yer almaktadır. Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin cinsiyet durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu elde edilmiştir. Yaşlının yaşamını sınırlama alt puan ortalaması kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha fazla olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde ise bu çalışmanın sonucumuza paralel

olarak Toygar ve Karadakovan⁸⁵, Malak⁵⁴ ve Temiz'in⁸⁶ yapmış oldukları çalışmalarda da kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucu tespit edilmiştir. Bunun nedeni de toplumumuzun bakım verici rolünün büyük çoğunluğunu kadınlar üstlenmektedir. Kadınların yaşlılara karşı erkeklere göre daha fazla olumsuz tutum sergilemesinin nedeni olarak da kadınların iş hayatına girmesi, iş yüklerinin artması veya kendilerine vakit ayıramamaları olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre Y kuşağında doğan kişilerin gelir durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; gelir gidere denk olan kişilerin gelir giderden fazla ve gelir giderden az olan kişilere göre “Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık”, “Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık” alt boyut puanları ve “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Toplam” puanlarının daha yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ve yapılan ileri analiz sonucunda da farkın geliri giderinden az olan gruptan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin gelir durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan açısından incelendiğinde aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin gelir durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Literatürde gelir durumu yükseldikçe yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutumun arttığı bildirilmiştir.^{47,58,87} Bu bilgilere baktığımızda gelir düzeyi iyileştikçe yaşlı ayrımcılığı tutumunun, maddi yönden olumlu etkileyebildiği düşünülmektedir.

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin eğitim düzeyine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; üniversite mezunu olan kişilerin lise, ortaokul ve ilkokul mezunu olan kişilere göre “Yaşlının Yaşamını Sınırlama”, “Yaşlıya

Yönelik Olumlu Ayrımcılık” alt boyut puanları ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu elde edilmiştir. Z kuşağında doğan kişilerin eğitim düzeyine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; üniversite mezunu olan kişilerin diğer kişilere göre “Yaşlının Yaşamını Sınırlama” alt boyut puanının ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu elde edilmiştir. Furlan ve ark.,⁸⁸ Coffey ve Whitehead⁸¹, Karlin ve ark.⁸⁹ve Lambrinou ve ark.⁹⁰ yaptıkları çalışmalarda da eğitim düzeyi arttıkça olumlu tutumların da arttığı tespit edilmiştir. Bu nedenle de eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin yaşlı ayrımcılığı ile ilgili tutumlarının olumlu olmasının sebebini yaşlılık dönemleri ile ilgili daha fazla eğitim düzeyine sahip olmaları düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında bu çalışmadan farklı olarak Ünal ve ark.⁶¹ yapmış oldukları çalışmada ise eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin daha olumsuz tutumlar sergilediği saptanmıştır. Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin eğitim durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Literatüre bakıldığında Sevim¹⁴ ve Vefikuluçay¹⁰ yaptığı çalışmalarda eğitim durumları ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ucu ve ark.⁹¹ yaptıkları çalışmada ise annenin eğitim düzeyi azaldıkça kişinin yaşlı bireylere karşı yaşlı ayrımcılığının arttığı, babaların eğitim düzeyi ile ölçek puanları arasında anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda da kişilerin eğitim durumlarının yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarını etkilemediği düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşadıkları aile tipine göre yaşlı ayrımcılığı ve yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanları arasında istatistiksel olarak fark olmadığı bulunmuştur. Y ve Z kuşağındaki kişilerin çekirdek

aile ya da geniş aile de yaşamları yaşlı ayrımcılığı ve yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin algılarında farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir. Ama yaşlı ayrımcılığı toplam puan ortalaması geniş aileye sahip kişilerin çekirdek aileye sahip kişilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, Köse ve ark.⁸⁴, Yeşilot ve ark.⁹², Malak⁵⁴ ve Baştürk⁹³ yapmış oldukları çalışmalarda da aile tipinin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya karşı tutumları arasında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını açıklamışlardır. Literatürde bu çalışmaya benzerlik göstermeyen çalışmalarda yer almaktadır. Yılmaz ve Özkan⁴⁷, Altay ve Aydın'ın⁹⁴ yapmış oldukları çalışmalarda elde edilen bulgulara göre çekirdek aileye sahip katılımcıların geniş aileye sahip olan katılımcılara göre yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bulut⁸³ ve Göçer'in⁸⁷ yapmış oldukları çalışmalarda ise geniş aile yapısına sahip kişilerin yaşlıya yönelik olumlu tutumların çekirdek aile yapısına sahip kişilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak da ev ortamı içerisinde yaşlılarla daha fazla zaman geçirme, onların olumlu yönlerini daha fazla görebilme ve Türk kültüründe yaşlıya karşı saygının önemli olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda Y kuşağında doğan kişilerin medeni durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Z kuşağında doğan kişilerin medeni durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; bekâr olan kişilerin evli olan kişiler göre “Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık” alt boyut puanı ve yaşlı ayrımcılığı tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Ünalın ve ark.⁶¹ yapmış oldukları çalışmada bekâr kişilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin daha olumlu tutumlar sergilediği tespit edilmiştir. Bu durumda çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma sonucundan farklı olarak literatürde Bulut⁸³ yapmış olduğu çalışmada evli cerrahi hemşirelerinin bekâr cerrahi hemşirelere göre yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları daha olumlu bulunmuştur. Bunun nedeni olarak da bekâr olan kişilerin evli olan kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanı ve toplam puanın daha yüksek olmasının bekâr bireylerin ebeveynleri ile yaşıyor olmaları ya da aile birliğinin korunmasının istemeleri olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, Y kuşağında doğan kişilerin 65 yaş ve üzeri kişilerle aynı evde yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; 65 yaş ve üzeri kişilerle aynı evde yaşama durumuna hayır diyen kişilere göre yaşlı yaşamını sınırlama alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu ve 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumuna evet diyen kişilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Araştırmada, Z kuşağında doğan kişilerin 65 yaş ve üzeri kişilerle aynı evde yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Literatüre bakıldığında bu çalışmaya benzer olarak Ünsar ve ark.⁹⁵ yapmış oldukları çalışmada 65 yaş ve üzerindeki kişilerle aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşamayanlara göre daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Vefikuluçay¹⁰ tarafından yapılan çalışmada da, ailesiyle yaşayan öğrencilerin onları rol model almasından kaynaklı daha olumlu algıya sahip olduğunu belirtmiştir. Y kuşağında olup yaşlı ile aynı evde yaşama veya yaşamayı düşünmenin kişilerin yaşlıya yönelik olumlu algı düzeylerini artıracığı söylenilebilir.

Araştırma sonucunda Y kuşağında doğan kişilerin aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşamayı isteme durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aile kurduktan sonra ebeveynler ile aynı evde

yaşamak isteyen kişilerin diğer kişilere göre “yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık” alt boyut puanının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Z kuşağında doğan kişilerin aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşamak isteme durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Literatüre bakıldığında Bulut⁸³, Yılmaz ve Özkan⁴⁷, Güven ve ark.⁹⁶ yaptıkları çalışmalarda da ebeveynleri ile aynı evde yaşamayı isteyen kişilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Çalışma bulguları literatür ile benzerlik göstermektedir.

Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanlarının bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmalarına yönelik bulguların tartışılması

Araştırma sonucuna göre Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşadıkları aile tipine göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanları arasında istatistiksel olarak fark olmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda aile tipinin yaşlanmaya karşı tutumu etkilemediğini belirtmişlerdir.^{54,84,85,93} Literatürde bu çalışmaya benzerlik göstermeyen çalışmalarda yer almaktadır.^{83,87} Günümüzde çekirdek aile yapılanmasının artması, geniş ailede büyüyen kişi sayısının azalmasına bağlı olarak aile tipinin yaşlılara yönelik tutumlarının etkilenmediği düşünülmektedir.

Araştırmada, Y ve Z kuşağında doğan kişilerin 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumuna göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan açısından aralarında fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Benzer şekilde Ceylan ve Öksüz⁹⁷ yapmış oldukları çalışmalarda yaşlı ayrımcılığı tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Literatürde bu bulguyu desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır.^{10,95}

Araştırmada Y ve Z kuşağında doğan kişilerin aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşamak isteme durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puan ortalaması karşılaştırıldığında; aynı evde yaşamak istemeyen kişilerin diğer kişilere göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bulut'un⁸³ çalışmasında ebeveynleri ile yaşamak isteyen kişileri nedeni olarak ebeveynlerinin tecrübelerinden yararlanmayı ve ebeveynleriyle daha kolay ilgilenebilmeyi belirten cerrahi hemşirelerinin tutumları daha olumlu olduğu saptanmıştır. Yılmaz ve Özkan⁴⁷ ile Güven ve ark.⁹⁶ yapmış oldukları çalışmalarda da ebeveynleriyle birlikte yaşamayı isteme nedeni olarak ebeveynleriyle daha kolay ilgilenebilmeyi belirten bireylerin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu nedenle de bu çalışmaya göre ebeveynleri ile aynı evde yaşamayı isteme nedeni olarak ebeveynleri ile daha iyi iletişim içinde olup onların tecrübelerinden faydalanmak, aynı ev içerisinde gereksinimleri konusunda daha iyi yardımcı olmak ve yaşlılığın olumlu yönlerini görerek yaşlıya yönelik olumlu tutumlar edinileceği düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Y ve Z Kuşağındaki Kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı ve Yaşlanmaya İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi amacı ile yapılan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Y ve Z kuşağındaki kişilerin Yaşlı Ayrımcılığı ve Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçek puanları karşılaştırıldığında alt boyut ve toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu,
- Y kuşağındaki kişilerin eğitim durumu, gelir durumu, meslek, yaşlı bakımında görev almayı isteme, yaşamındaki mutluluk durumu, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumu ve aile kurduktan sonra ebeveynleri ile yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalaması açısından aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın bulunduğu,
- Y kuşağındaki kişilerin cinsiyet, medeni durum, aile tipi, kronik hastalığının olma durumu, sürekli ilaç kullanma durumu, genel sağlık durumunu değerlendirme durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Z kuşağındaki kişilerin cinsiyet, medeni durum, eğitim, kronik hastalığının olma durumu, sürekli ilaç kullanma, genel sağlık durumu ve yaşlı bakımda görev almayı isteme durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği puan ortalamaları açısından aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın bulunduğu,
- Z kuşağındaki kişilerin gelir durumu, aile tipi, meslek, huzur evinde akrabası olma durumu, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama, aynı evde yaşama süresi, aile kurduktan sonra ebeveynleri ile yaşama isteğine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu,

- Y kuşağındaki kişilerin meslek, genel sağlık durumu, yaşlı bakımında görev almayı isteme durumu ve aile kurduktan sonra ebeveynleri ile yaşama isteme durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği toplam puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu,
- Y kuşağındaki kişilerin cinsiyet medeni durum, aile tipi, gelir durumu, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Z kuşağındaki kişilerin yaşlı bakımında görev almayı isteme durumu ve aile kurduktan sonra ebeveynleri ile aynı evde yaşamayı isteme durumlarına göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği toplam puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu,
- Z kuşağındaki kişilerin cinsiyet, medeni durum, eğitim, gelir durumu, aile tipi, huzur evinde akrabası olma durumu, 65 yaş üstü kişilerle aynı evde yaşama, aynı evde yaşama süresine göre yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçek puanı açısından aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonuçları ve literatür doğrultusunda; araştırmacılara, katılımcılara ve kurumsal düzeyde öneriler verilmiştir.

Araştırmacılar İçin Öneriler;

- Y ve Z kuşağındaki kişilere aktif ve sağlıklı yaşlanma ile ilgili farkındalık çalışmalarının arttırılması ya da yaşlı bireylerin gençlerle iç içe olabilecekleri ortamların oluşturulması da birçok olumsuz sorunların da çözümleri noktasında etkili olacağı önerilir,
- Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlanma ve yaşlılık süreçleri ile ilgili hem okul eğitiminde hem de toplum içerisinde bilgilendirilmelerinin artması, bunun ile ilgili eğitimler düzenlenmesi ve katılmalarının teşvik edilmesi,

- Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığını etkileyen faktörlerin daha ayrıntılı ele alınabilmesi için niteliksel çalışmalar yapılarak sebepler ortaya çıkartılmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır.

Katılımcılar İçin Öneriler;

- Ebeveynleriyle beraber yaşamak istemeyen kişilerin daha olumsuz tutuma sahip olması sebebiyle, kişilerin ebeveynleri ile beraber yaşadıklarında onlara her konuda destek olmaları ve gereksinimlerini karşılamada sorumluluk almaları konusunda bilinçlendirilmelidir,
- Y kuşağının iş hayatında yaşlı bireylere yer vermeleri ve deneyimlerinden faydalanabilecekleri iş kolları ve yeteneklerine uygun emeklilik sonrası çalışabilecekleri bir işte çalıştırılmaları aynı zamanda ülke ekonomisine katkı sağlayacak ve bağımlı nüfus oranı azaltacağı önerilir,

Kurumsal Düzeyde Öneriler;

- Üniversite mezunlarının yaşlanma ve yaşlılık süreci ile ilgili olumlu tutuma sahip olmalarına karşın, lise, ortaokul ve ilkokulda da bu durumunun yüksek olması için eğitim planlarında yaşlanma ve yaşlılık süreci ile ilgili konularda paneller ve sempozyumlar düzenlenmesi,
- Yaşlılarla beraber yaşayan Y ve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumları etkileyen faktörler göz önünde bulundurularak, çalışmanın yapıldığı bölgedeki yaşlılarla beraber yaşayan kişilerle, yaşlılık ve yaşlanma süreci ile ilişkin konularla ilgili verilecek halk eğitimlerinin bu doğrultu da planlanması önerilir,

KAYNAKLAR

1. Kılıç D. Yaşlı Sağlığı, İçinde: Erci B (editör). *Halk Sağlığı Hemşireliği*, 2.Baskı. Elazığ, Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri, 2019: 176-178.
2. Bölüktaş RP. Temel Gerontoloji, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2020:6.
3. WHO Ageing and Life Course. WHO; Available from: <http://www.who.int/ageing/en/>. 15 Kasım 2021.
4. TÜİK. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. İstatistiklerle Yaşlılar, 2019.
5. Başpınar A, Şengelen M, Aslan D. Halk sağlığı bakış açısıyla yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı (ageism): Kavramsal çerçeve ve önleme yaklaşımları. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 2020, 5: 334-345.
6. Uysal N, Ünal Toprak F, Koç A. Hemşirelik öğrencileri ve klinik hemşirelerin yaşlılığa ilişkin tutumlarının karşılaştırılması, Comparison of nursing students and clinical nurses attitudes towards ageing. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2020, 8: 461-471.
7. Zehirlioğlu L, Yönt GH, Bayat E, Günay B. Hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerinin belirlenmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E- Dergisi*, 2015, 3: 10-18.
8. Reed J, Clarke C, MacFarlane A. Introduction to Nursing Older People. In: Nursing Older Adults. Eds: Reed J, Clarke C, Mac Farlane A. The Mc Graw Hill Companies, 2012, 1th Edition, New York, USA, p: 3-8.
9. Macnicol J. Age discrimination: An historical and contemporary analysis. *Cambridge University Press, Cambridge*, 2006, 3-48.

10. Yılmaz D, Terzioğlu F. Development and Psychometric Evaluation of Ageism Attitude Scale Among The University Students . *Turkish Journal Of Geriatrics*, 2011, 14: 259-268.
11. Üstün M, Taş A. X ve Y kuşağı öğretmenlerin kullandıkları motivasyon tür ve araçları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021, 11: 251-267.
12. Palmore N, Erdman B. Ageism, Negative and Positive, Second Edition. New York, Springer Publishing Company, 1999.
13. Göktaş H. Ankara İlinde Yaşayan 45 Yaş ve Üzeri Kişilerin Yaşlılık Beklenti ve Algılarının Sosyo-Demografik Özellikler İtibariyle İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hastane ve Sağlık Kuruluşlarında Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2019.
14. Sevim S.S. Farklı Kuşak Üniversite Öğrencilerinin Yaşlanma ve Yaşlılığa Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, 2019.
15. Karaağaç G, Temel AB, Yıldırım JG. Gençlerin yaşlılığa ilişkin görüş ve düşüncelerinin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2019, 1: 32-41.
16. Kurtkapan H. Y kuşağı gençliğinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumları: Nevşehir örneği. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2020, 1: 48-55.
17. Lower, J. Brace Yourself Here Comes Generation Y. *Critical Care Nurse*, 2008: 80-84.
18. Kesgin G. X, Y, Z Kuşaklarının Yaşlılara Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi; İstanbul İli Kadıköy İlçesi Örneği. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, 2019.

19. Erer B. Örgütsel sessizlik davranışının X, Y ve Z kuşağı açısından değerlendirmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2020, 2: 577-589.
20. Özaydın E. Kuşaklar Arasındaki Farklılığın Hemşirelerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.
21. Baysal Berkup S. Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 2014, 5: 218-229.
22. Eycan Ö. X ve Y Kuşağı Hemşirelerin Mesleki Tutum Ve Mesleki Benlik Saygısının Karşılaştırılması. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, 2020.
23. Gürbüz S. Kuşak farklılıkları: Mit mi gerçek mi?. *İş ve İnsan Dergisi*, 2015, 2:39-57.
24. Mücevher MH, Erdem R. X kuşağı akademisyenler ile Y kuşağı öğrencilerin birbirlerine karşı algıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2018,9: 60-74.
25. Kaplan TB, Çarıkçı İH. İş dünyasında jenerasyonlar: X, Y ve Z jenerasyonları üzerine kavramsal bir inceleme. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018,4: 25-32.
26. Keleş HN. Girişimcilik eğiliminin kuşak farkına göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2013, 26: 23-43.

27. Selçuk Çınar E. Farklı Kuşaklardaki Hemşirelerin Çalışma Ortamları Algısı İle İşten Ve Meslekten Ayrılma Niyetinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2016.
28. Şen Bezirci S. Farklı Kuşaklardaki Hemşirelerin Meslekten Ve İşten Ayrılma Niyetleri İle İş Doyumlarının İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2012.
29. Yelkikalan N, Akatay A, Altın E. Yeni girişimcilik modeli ve yeni nesil girişimci profili: İnternet girişimciliği ve Y, M, Z kuşağı girişimci. *S.Ü. İ.İ.B.F. Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010, 10: 489-506.
30. Konakay G. Y kuşağı değerlerinin kariyer tercihleri açısından incelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2018,13: 79-92.
31. Saracel N, Taşseven Ö, Kaynak E. Türkiye’de çalışan Y kuşağında iş tatmini – motivasyon ilişkisi. *Social Sciences Research*, 2016, 1: 50-79.
32. Yüzbaşıoğlu K. Y Kuşağı Bireylerinin Satın Alma Davranışlarında Sosyal Medya Pazarlama Faaliyetlerine Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2020.
33. Carver L, Candela L. Attaining organizational commitment across different generations of nurses. *Journal Of Nursing Management*, 2008, 16: 984-991.
34. Kazancı Tolu D. Y Kuşağı Çalışanlarının İş Değerleri Ve İşten Beklentileri İle Yöneticilerin Bu Kavramları Algısı Arasındaki Farklar (Telekomünikasyon Sektöründe Bir Araştırma). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2019.

35. Çetin M, Halisdemir M. School Administrators and Generation Z Students' Perspectives for a Better Educational Setting. *Journal of Education and Training Studies*, 2019, 7(2), 84-97.
36. Yazıcı S. Z Kuşağının İş Yaşamına İlişkin Beklentileri, İş Ve Meslek Tercihlerine İlişkin Algılamaları İle X ve Y Kuşağına Mensup İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Z Kuşağına İlişkin Beklenti Ve Algılamaları Üzerine Sağlık Sektöründe Görgül Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2019.
37. Çetin C, Karalar S. X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2016, 14: 157-197.
38. Çinkır A. Z Kuşağının Gelecekteki Çalışma Yaşamında Ödüllendirme Açısından Ortaya Çıkan Beklentileri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2018.
39. Yaman TE. A Research On The Effect Of Instagram's Z-Generation Consumer Behavior. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Medya Çalışmaları Anabilim Dalı. Doktora Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, 2020.
40. Hilcenko S. How generation Z learns better?. *European Journal Of Social Sciences Education And Research*, 2017,11: 379-389.
41. Özer P. Z Kuşağının Çalışma Hayatından Beklentilerinin İş Motivasyonu Ve Örgütsel Bağlılığa Etkisinin Y Kuşağı İle Karşılaştırılması. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2020.
42. Ekiz T. Z Kuşağı Konutu: Eşik Konut. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi, 2021.
43. Yıldırım S, Güvenç D. Z Kuşağı'nın geleceğe yönelik ofis ve çalışma ortamı

- beklentilerine ilişkin bir çalışma. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2020,7: 57-76.
44. Latif H, Serbest S. Türkiye’de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2014, 2: 132-163.
45. Kar S. Cerrahi Hemşirelerin Yaşlı Hastaya Bakım Verirken Yaşadıkları Güçlüklerin Yaşlı Ayrımcılığına Etkisinin Belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, 2019.
46. Bilim Özel İ. Sağlık Çalışanlarının Yaşlı Ayrımcılığı Düzeyi ve Sağlık Çalışanlarının Tutumlarının Yaşlı Bireyler tarafından Algılanması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2018.
47. Yılmaz E, Özkan S. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 2010, 3:35-53.
48. Lewis T, Barnes, LL, Bienas JL, Lackland DT, Evans DA, Lean CF. Perceived discrimination and blood pressure in older african americans and white adults. *Journal of Gerontology Medical Sciences*, 2009, 64: 1002-1008.
49. Naldan ME, Kara D, Soyalp C, Gürol A. Yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık personelinin yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumlarının değerlendirilmesi. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 2018, 14: 8-16.
50. Yelden Ş. Yaşlı Bakım Elemanlarında Yaşlı Ayrımcılığı ve Ölüm Kaygısı: Kadıköy Yaşam Huzurevi ve Bakımevi Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, 2020.

51. Altuğ M. Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Aydın Üniversitesi, 2020.
52. Kaçan H, Dibekli E, Akkan K. Toplumda yaşayan bireylerin yaşlı ayrımcılığı tutum düzeylerinin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2018,11:8-15.
53. Arun Ö, Pamuk D. Kurumsal bakım sektöründe ageism: Yaşlı bakım personelinin yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumlarının nedenleri ve müdahale önerileri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2014, 4: 19-33.
54. Malak İM. Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları Ve İlişkili Faktörler. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, 2019.
55. Özdemir Ö, Bilgili N. Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Tıp Dergisi*, 2014, 56: 128-132.
56. Özdemir Ö, Bilgili N. Attitudes of Turkish Nursing Students Related to Ageism, *Journal of Nursing Research*, 2016, 24; 211-216
57. Bıyıklı G. Yaşlılıkta İçselleştirilmiş Damgalanma ve Sosyal Desteğin İyilik Durumu ve Depresyon İle İlişkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, 2020.
58. Sülüker K, Türkoğlu N. Birinci ve ikinci basamakta çalışan hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Turkish Journal of Science and Health*, 2021, 2: 166-175.
59. Giray H, Meseri R, Saatlı G, Yüce N, Aydın P, Uçkun R. Türkiye'ye ilişkin yaşlı sağlığı örgütlenmesi model önerisi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2008, 7: 81-86.

60. Sığın A. Çalışma hayatı ve emeklilik bağlamında Türkiye'de yaşlılık. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, 25: 87-101.
61. Ünalın D, Soyuer F, Elmalı F. Geriatri merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunun değerlendirilmesi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 2021, 2: 115-119.
62. Akülkü H. Yaşlıların Yaşlılık Algısı: Antalya/ Finike ve Polonya/ Rzeszow Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2015.
63. Aslanbaş M. Marcus Tullius Cicero'nun Düşüncesinde Yaşlılık Kavramının İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2010.
64. Kalaycı I, Özkul M. Geleneksel kalabilsem modern olabilsem: Modernleşme sürecinde yaşlılık deneyimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2017, 18: 90-110.
65. Bulduk EÖ. Yaşlılık ve toplumsal değişim. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2014, 182: 53-60.
66. İletmiş T, Arpacı F. 45-59 Yaş Grubu Bireylerin Yaşlılık Dönemlerine İlişkin Beklentilerini Belirleyen İlişkiler. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 2017, 4: 49-62.
67. Yalçınkılıç M. Yaşlıların Yaşlılık Algısı ve Etkileyen Faktörler. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2019.
68. Softa H. Evde ve huzurevinde kalan yaşlıların fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2015, 8: 63-76.

69. Serpen AS, Mackan AC. The effect of problem solving skills and resilience to the marital adjustment in old ages. *The Eurasia Proceedings of Educational and Social Sciences*, 2017, 7: 169-174 .
70. Yerli G. Yaşlılık dönemi özellikleri ve yaşlılara yönelik sosyal hizmetler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017, 10: 1279-1287.
71. Göktaş H. Ankara İlinde Yaşayan 45 Yaş ve Üzeri Kişilerin Yaşlılık Beklenti ve Algılarının Sosyo-Demografik Özellikler İtibariyle İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hastane ve Sağlık Kuruluşlarında Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2019.
72. Fettahoğlu R, Erdem R. Bireylerin yaşlılık algısının sağlık hizmeti kullanımına etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020, 18: 12-32.
73. Sözen F, Çolak MY, Ersoy K. Yaşlılarda yaşam kalitesi ve yaşlılık algısı: Başkent üniversitesi örneği. *The Journal Of Turkish Family Physician*, 2020, 11: 191-199.
74. Akbolat A. Yaşlılarda yaşam kalitesi-dindarlık ilişkisi. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2021, 11: 201-232.
75. Danış MZ. Türkiye'de yaşlı nüfusun yalnızlık ve yoksulluk durumları ve sosyal hizmet uygulamaları açısından bazı çıkarımlar. *Journal of Society & Social Work*, 2009, 20: 67-83.
76. Demirci Aksoy A, Günay G. Yaşlıların barınma ihtiyacına alternatif olarak sürdürülebilir yaşlı köyleri. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, 7: 1-19.
77. Kahrıman A. Türkiye’de Sosyal Koruma Kapsamında Yaşlılık ve Yaşlılıkla İlgili Uygulanan Politikalar. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2014.

78. Çelik G. Ortaokul Öğrencilerinin Yaşlılık Algıları: Serdivan İlçesi Örneği. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ve Tüketici Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisan Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2019.
79. Otrar M. Yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeği: *Geçerlilik çalışması. Sosyoloji Dergisi*, 2016, 36: 527-550.
80. Başer G, Cingil D. Attitudes toward the older persons and ageism attitudes of healthcare assistants working in nursing homes. *Turkish Journal Of Geriatrics/Türk Geriatri Dergisi*, 2018, 21: 446-455.
81. Coffey A, Whitehead N. Healthcare assistants' attitudes towards older people and their knowledge about ageing: Alice Coffey and Noreen Whitehead's statistical analysis following a survey of staff shows the importance of training on the quality of care older people receive. *Nursing Older People*, 2015, 27: 24-30.
82. Gündoğdu S. Huzurevi Çalışanlarının İş Stresi ve İş Doyumunun Yaşlılara Yönelik Ayrımcılıkla İlişkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Yaşlı Sağlığı Programı. Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2018.
83. Bulut E. Cerrahi Hemşirelerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2015.
84. Köse G, Ayhan H, Taştan S, İyigün E, Hatipoğlu S, Acikel CH. Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 2015, 57: 145-151.
85. Toygar İ, Karadakovan A. Factors affecting the attitudes of nursing students toward ageism. *Department of Internal Medicine Nursing, Faculty of Nursing, Ege University*, 2020, 7: 38-44.

86. Temiz S. Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Yaşlılara Yönelik Ayrımcılık İle Empati Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 2019.
87. Göçer Ş. Hacılar ilçe merkezinde yaşlılarla yaşayan bireylerin yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, 2012.
88. Furlan JC, Craven BC, Ritchie R, Coukos L, Fehlings MG. Attitudes towards the older patients with spinal cord injury among registered nurses: A cross-sectional observational study. *Spinal Cord*, 2009, 47: 674-680.
89. Karlin N, Emick J, Mehls Emick E, Murry FR. Comparison of efficacy and age discrimination between psychology and nursing students. *Gerontology and Geriatrics Education*, 2006, 26: 81-96.
90. Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of The Greek nursing students towards older people. *Nurse Education Today*, 2009, 29: 617-622.
91. Uçun Y, Mersin S, Öksüz E. Gençlerin yaşlı bireylere karşı tutumu. *Journal of International Social Research*, 2015, 8: 1143-1143.
92. Yeşilot Bozdoğan S. Demirci Yeşil P. Öztunç G. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2020, 10: 87-93.
93. Baştürk M. Hemşirelerin Yaşlı Bireylere İlişkin Tutumlarının Bakım Davranışlarına Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi, 2019.

94. Altay B, Aydın T. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *HEAD*, 2015, 12: 11-18.
95. Ünsar S, Erol Ö, Kurt S, Türüng F, Sekmen I, Sak C, Türksen S. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 2015,4: 61-67.
96. Güven SD, Muz GU, Ertürk NE. The attitudes of university students towards elderly discrimination and the relation of these attitudes with some variables. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012, 15: 99-105.
97. Ceylan H, Öksüz M. Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2015, 8: 459-466.

EKLER

EK-1. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler
Adı Soyadı: Doğum tarihi: Doğum Yeri: Medeni Hali: Uyruğu: Adres: Tel: Faks: E-mail:
Eğitim
Lise: Lisans: Yüksek lisans:
Yabancı Dil Bilgisi
İngilizce:
İlgi Alanları ve Hobiler

EK-2. ETİK BİLDİRİM VE İNTİHAL BEYAN FORMU

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Health Sciences

ETİK BİLDİRİM VE İNTİHAL BEYAN FORMU¹

Öğrencinin Adı ve Soyadı	Gizem ERCAN
Öğrencinin Numarası	
Ana Bilim Dalı	Halk Sağlığı Hemşireliği
Öğrencinin Kayıtlı Olduğu Program Türü	Yüksek Lisans

Yukarıda bilgileri verilen tezin intihal tespit yazılımıyla (Turnitin) yapılan tarama sonucunda elde edilen benzerlik oranları aşağıdaki gibidir. Beyan edilen bilgilerin doğru olduğunu, aksi hâlde doğacak hukuki sorumlulukları kabul ve beyan ederiz.

Bölümler	Benzerlik Oranı	Maksimum Benzerlik Oranları
I. Giriş	%14	% 15
II. Genel Bilgiler	%3	% 35
III. Materyal ve Metod	%34	% 35
IV. Bulgular	%14	% 15
V. Tartışma	%14	% 20

Not: Yedi kelimeye kadar benzerlikler ile Başlık, Kaynakça, İçindekiler, Teşekkür, Dizin ve Ekler kısımları tarama dışı bırakılabilir. Yukarıdaki azami benzerlik oranları yanında tek bir kaynaktan olan benzerlik oranlarının %5'den büyük olmaması gerekir.

Tez Yazarı (Öğrenci)	Tez Danışmanı
----------------------	---------------

EK-3. ETİK KURUL ONAY FORMU

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TIP
FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU

KARAR

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	AÇIK ADRESİ	Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı
	TELEFON	+90 442 234 65 11
	FAKS	+90 442 236 09 68
	E-POSTA	atatipetikkurul@gmail.com
SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI		Dr. Öğr. Üyesi Nihan TÜRKOĞLU
ARAŞTIRMACININ AÇIK ADI		Yve Z kuşağındaki kişilerin yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi
KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 09 Karar No: 29	Tarih: 05 11 2020
	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmacının/çalışmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve çalışmanın bütçesinin Kendisi tarafından karşılanması koşulu ile yapılmasında bilimsel ve etik açıdan sakınca olmadığına oy birliği ile karar verildi. Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan araştırmalar/çalışmalar için Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'ndan izin alınması gerekmektedir. Araştırmacıya çalışmalarında başarılar dileriz.	

EK-4. TANIMLAYICI ÖZELLİK FORMU

1. Yaş.....
2. Cinsiyetiniz () Kadın () Erkek
3. Medeni durum () Evli () Bekâr
4. Eğitim Durumu () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ve üzeri
5. Gelir Durumu () Gelir giderden az () Gelir gidere denk () Gelir giderden fazla
6. Aile tipi () Çekirdek aile () Geniş aile
7. Meslek () Ev Hanımı () Öğrenci () Memur () İşçi () Serbest () Diğer.....
8. Kronik hastalığınız var mı? () Hayır, () Evet (belirtiniz).....
9. Huzur evinde akrabanız var mı? () Evet () Hayır
10. Yaşlı bakımında görev almak ister misiniz? () Evet () Hayır
11. Sürekli kullandığınız ilaç var mı? () Evet () Hayır
12. Genel olarak sağlık durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
() Çok kötü () Kötü () Orta derecede () İyi () Çok iyi
13. Şimdiye kadar 65 yaş üstü yaşlı/yaşlılar ile aynı evde yaşadınız mı? () Evet () Hayır
14. 65 yaş üstü yaşlı/yaşlılar ile birlikte aynı evde yaşama süreniz ne kadardır?
() 2 yıl ve altı () 3-4 yıl () 5 yıl ve üstü
15. Aile kurduktan sonra ebeveynleriniz ile aynı evde yaşamayı ister misiniz? () Evet () Hayır

EK-5. YAŞLI AYRIMCILIĞI TUTUM ÖLÇEĞİ

Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Yaşlıların yaşantısı eviyle sınırlı olmalıdır.					
2. Yaşlılar gençlere göre daha sabırlıdır.					
3. Yaşlılar sürekli hasta olur.					
4. Sıra beklenmesi gereken yerlerde yaşlılara öncelik verilmelidir.					
5. Yaşlıların dış görünüşleri iticidir.					
6. Gençler yaşlıların yaşam deneyimlerinden faydalanmalıdır.					
7. Yaşlılar birlikte yaşadığı aile bireyleri tarafından önemsenmelidir.					
8. Yaşlılar sevecendir.					
9. Ailede kararlar alınırken yaşlıların görüşü alınmalıdır.					
10. Yaşlıların temel sorumluluğu ev ve mutfak işleri, torun bakımı gibi konularda çocuklarına yardımcı olmaktır.					
11. İşe eleman alımında yaşlılar yerine gençler tercih edilmelidir.					
12. Yaşlıların ev, araba, eşya, kıyafet almaları gereksizdir.					
13. Yaşlılar gençlere göre daha hoşgörülüdür.					
14. Eşlerini kaybeden yaşlılar tekrar evlenmemelidir.					
15. Yaşlılar değişikliklere gençler gibi uyum sağlayamazlar.					
16. Çalışma yaşamında bireyler arasındaki terfilerde gençlere öncelik verilmelidir.					
17. Yaşlılar huzurevine yerleştirilmelidir.					
18. Yaşlıların tek başına dışarı çıkmamaları gerekir.					
19. Hastanede yaşlılar yerine öncelikle gençlere bakım verilmelidir.					
20. Ailede bütçe oluşturulurken yaşlıların da görüşü alınmalıdır.					
21. Çalışma yaşamında, yaşlılara gençlerden daha düşük ücret ödenmelidir.					
22. Yaşlılar poşetlerini ve paketlerini yardım almadan taşıyamazlar.					
23. Yaşlıların bakımı aile bireyleri tarafından ekonomik yük olarak görülmemelidir.					

EK-6. YAŞLILIK VE YAŞLANMAYA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

	Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeği	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	"Yaşlanıyor olmak" düşüncesi son derece rahatsızlık verici.	①	②	③	④	⑤
2.	Yaşlandıkça insanın sosyal yaşantıları azalır.	①	②	③	④	⑤
3.	Yaşlanmak demek bir köşeye çekilip oturmak demektir.	①	②	③	④	⑤
4.	Yaşlandıkça yaşam sorunları ile başa çıkmak zorlaşır.	①	②	③	④	⑤
5.	Yaşlandığımı düşündükçe mutsuz oluyorum.	①	②	③	④	⑤
6.	Yaşlandıkça insanın ilişkileri kötüye gidiyor.	①	②	③	④	⑤
7.	Yaşlılık deyince aklıma "elden ayaktan düşmek" geliyor.	①	②	③	④	⑤
8.	Yaşlılık insanı diğer insanlara bağı hale getirir	①	②	③	④	⑤
9.	Yaşlandıkça hayatın anlamı kayboluyor.	①	②	③	④	⑤
10.	Yaşlanmaktan korkuyorum.	①	②	③	④	⑤
11.	Yaşlanmak bedenin çöküşü demektir.	①	②	③	④	⑤
12.	Yaşlandıkça insanlar daha geveze olur.	①	②	③	④	⑤
13.	Yaşlı insanlar; sosyal ilişkileri yürütmede zorlanırlar.	①	②	③	④	⑤
14.	Yaşlandıkça insanın kendi davranışlarını kontrol etmesi zorlaşır.	①	②	③	④	⑤
15.	Yaşlanmak insanı yeniliklere kapalı hale getirir.	①	②	③	④	⑤

16.	Yaşlandıkça insanın kendini geliştirmesi zorlaşır.	①	②	③	④	⑤
17.	Yaşlandıkça arkadaş edinmek güçleşiyor.	①	②	③	④	⑤
18.	Yaşlandıkça insanı yalnızlık korkusu sarıyor.	①	②	③	④	⑤
19.	Yaşlandıkça insanın kendine güveni azalır.	①	②	③	④	⑤
20.	Yaşlandıkça insanın yaşama sevinci kalmıyor.	①	②	③	④	⑤
21.	Yaşlandıkça insan aynalara küsüyor.	①	②	③	④	⑤
22.	Gittikçe unutkan olmak yaşlılıkla ilgili kaygılarımı artırıyor.	①	②	③	④	⑤
23.	Yaşlandıkça insanın enerjisi tükeniyor.	①	②	③	④	⑤
24.	Yaşlılık deyince aklıma bitip tükenmeyen sağlık problemleri geliyor.	①	②	③	④	⑤
25.	Yaşlılığın etkileri insanı korunaksız hissettiriyor.	①	②	③	④	⑤
26.	Yaşlı bir insan iş performansları düşük olur.	①	②	③	④	⑤
27.	Yaşlandıkça insanın kimseye güveni kalmaz.	①	②	③	④	⑤
28.	Yaşlılığın zorlukları ile baş etmenin en iyi yolu aile desteğidir.	①	②	③	④	⑤
29.	Yaşlılıkta insan ancak başkalarının desteği ile ayakta durabilir.	①	②	③	④	⑤
30.	Yaşlandıkça insan daha hoşgörülü oluyor.	①	②	③	④	⑤
31.	Yaşlılık insanın yaratıcılığını engelliyor.	①	②	③	④	⑤
32.	Yaşlı insan akıllı insan demektir.	①	②	③	④	⑤

33.	Yaşlandıkça giderek işe yaramaz bir hale geleceğimi düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
34.	Yaşlanmak demek giderek değersizleşmek demektir.	①	②	③	④	⑤
35.	Yaşlı insanlar kendilerini objektif olarak değerlendiremezler.	①	②	③	④	⑤
36.	Yaşlandıkça insanın ekonomik güvenceye daha çok ihtiyacı oluyor.	①	②	③	④	⑤
37.	İnsan yaşlandıkça yalnızlaşıyor.	①	②	③	④	⑤
38.	Yaşlılığımı aklıma getirememeye çalışırım.	①	②	③	④	⑤
39.	Yaşlılığım için kaygılıyım.	①	②	③	④	⑤
40.	Yaşlanmak dediğin diğer insanlar için çekilmez hale gelmek demektir.	①	②	③	④	⑤
41.	Yaşlandıkça insan daha savunmasız hale geliyor.	①	②	③	④	⑤
42.	Yaşlanma hissi içimde çöküntü oluşturuyor.	①	②	③	④	⑤
43.	Yaşlandıkça saygı görürsün.	①	②	③	④	⑤
44.	Yaşlandıkça insanlar gençlerin maskarası olur.	①	②	③	④	⑤
45.	Yaşlılık yakınlarına yük olmaktır.	①	②	③	④	⑤

EK-7. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

► Kime |

Cc Bcc

----- Forwarded message -----

Gönderen: Duygu VEFİKULUCAY vefik

Date: 13 Ara 2019 Cum 20:06

Subject: ölçek hakkında

To:

Sayın Ercan,

Size ekte ölçeğe ilişkin gerekli bilgileri gönderiyorum. Bana sormak istediğiniz birşey olursa her zaman yardımcı olurum. Araştırmanızın sonuçlarını bizimle paylaşırsanız çok seviniriz, bunlarla ilgili değerlendirme yapacağız.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

Doç. Dr. Duygu Vefikuluçay Yılmaz

Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD Başkanı

Mustafa OTRAR (Doç.Dr.)

Alıcı: ben

6 Eki 2020 Sal 16:08

Merhaba Gizem Hanım,

Pandemi hepimizin hayatını felç etti. Siz sağlık bilimsisiniz; sizler daha ağır bir sorumluluk altındasınız. Bilvesile teşekkür etmek isterim katkılarınız ve emekleriniz için.

Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutum Ölçeğini yüksek lisans tezinizde kullanmanızdan memnuniyet duyarım.

Çalışmanızda başarılar ve kolaylıklar dilerim.

Mustafa OTRAR (Doç.Dr.)

T.C.Millî Eğitim Bakanlığı

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Kurul Üyesi

-

Serhat Mah. 1290. Sokak No.8/B

06374 Yenimahalle/Ankara

Tel : +

Faks : +

e-posta (1)

e-posta (2)

URL :1